

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSELEMZÉSI INTÉZET
HCCI Research Institute of Economics and Enterprises

MKIK GVI Vállalati Konjunktúra Vizsgálatok – 2004/1

**Kismértékben javuló kilátások /
Slightly improving expectations**

*MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemzési Intézet (MKIK GVI)
2004. áprilisi
vállalati konjunktúra felvételének eredményei*

2004. május

A területi kamarák kutatásban résztvevő munkatársai / Researchers at the local chambers

Baranya Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara
Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Dunaújvárosi Kereskedelmi és Iparkamara
Fejér Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

Hajdú-Bihar Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Heves megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Nagykanizsai Kereskedelmi és Iparkamara
Nógrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Pest egyei Kereskedelmi és Iparkamara
Somogy Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

Sopron városi Kereskedelmi és Iparkamara
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Ker. és Iparkamara
Tolna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Vas Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

Weller János, osztályvezető
Sipos Zsolt, gazdaságfejlesztési vezető
Dinók Mariann, külgazdasági és
EU-integrációs főmunkatárs
Koleszár Péter, szolgáltatási főelőadó
Andrási Zoltán, elemző
Csobán Anett Melinda, közgazdasági referens
Barányi Albert, titkár
Dr. Ary Károlyné, gazdasági vezető
Kőváriné Vida Ildikó, kommunikációs
és koordinációs menedzser
Csajbók Ildikó, szolgáltatási vezető
Bánfi Sándor, főmunkatárs
Dr. Pintér Zoltán, titkár
Bucsák Péter, főtanácsos
Solti Károly, titkár
Nagyné Illés Márta, irodavezető
Molnár Tibor, informatikai vezető
Kovács Andrea,
kereskedelem fejlesztési referens
Kocsi János, titkár
Mészáros Éva, PR és kommunikációs vezető
Schweitzerné Rendás Ágnes, EIC vezető
Németh Róber, gazdasági vezető
Kubicza Zsanett, főmunkatárs
Szemző Gáborné, titkár helyettes

Kutatásszervező / Research associate: KRIZSÁNNÉ JUHÁSZ Rita

Adatelemzési munkák / Data analysis: SZABÓ Andrea

Technikai szerkesztés / Technical editing: TÓTH Ágnes

Az elemzést írta és szerkesztette /

The report written and edited by: SZABÓ Andrea, TÓTH István János

Kutatásvezető / Head of research: TÓTH István János

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemzési Intézet
Budapest, 2004. május
ISSN: 1589-3847
ISBN: 963 9008 77 X
Felelős kiadó: Tóth István János, ügyvezető igazgató
© MKIK GVI
Készült a Kopint-Datorg Rt. nyomdájában (1081 Bp. Csokonai u. 3.)

Cím: 1051 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 12.
Tel: 235-0584
Fax: 235-0713
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom / Contents

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ / EXECUTIVE SUMMARY	5
1. A FELVÉTELÉRŐL / THE SURVEY	11
2. EREDMÉNYEK / RESULTS	19
2.1. FOGLALKOZTATOTTSÁG / EMPLOYMENT	19
2.2. BERUHÁZÁSOK / INVESTMENTS	23
2.3. ÉRTÉKESÍTÉS / SALES	31
2.4. RENDELÉSÁLLOMÁNY / ORDER-BOOKS	39
2.5. KAPACITÁSKIHASZNÁLTSÁG / CAPACITY UTILIZATION	45
2.6. ÁRAK / PRICES	49
2.7. JÖVEDELMEZŐSÉG / COMPANY PERFORMANCE	53
2.8. ÜZLETI HELYZET / BUSINESS SITUATION	57
2.9. KOMPOZIT KONJUNKTÚRA INDEXEK / SYNTHETIC BUSINESS SURVEY INDEXES	63
MELLÉKLETEK / ANNEX	67
M1. A TERÜLETI KAMARÁK ÁLTAL MEGKERESETT CÉGEK SZÁMA	69
M2. AZ ELEMZÉSBEN HASZNÁLT MUTATÓK DEFINÍCIÓJA	70
<i>Egyenleg</i>	70
<i>Korrigált egyenleg</i>	70
<i>GVI Vállalati Bizalmi Index (GVI VBI)</i>	71
<i>GVI Konjunktúra Mutató (GVI KM)</i>	72
<i>GVI Vállalati Bizonytalansági Mutató (GVI VBM)</i>	72
M3. FONTOSABB VIZSGÁLT MUTATÓK EGYENLEGÉNEK ALAKULÁSA 1998-2004, %	74
M3.1.: A GVI Vállalati Bizalmi Index és annak összetevői (súlyozatlan adatok), 1998-2004	74
M3.2.: A GVI Vállalati Bizalmi Index és annak összetevői (súlyozott adatok), 1998-2004	74
M3.3.: Az egyéb mutatók alakulása, 1998-2004	75

Vezetői összefoglaló / Executive Summary

1. Adatfelvétel. 2004 áprilisában az MKIK GVI a területi kamarák közreműködésével, több mint 13000 céget keresett meg a félévente ismétlődő vállalati konjunktúra vizsgálata során. A kérdőívet 1461 vállalkozás töltötte ki. A felvétel eredményeit – ugyanúgy, mint minden korábbi elemzésnél – a létszám szerint képzett cégcsoportoknak a GDP-hez való becsült hozzájárulása alapján súlyoztuk. Így a felvétel eredményeiben a GDP-hez nagyobb mértékben hozzájáruló cégek válaszai (a GDP-hez való hozzájárulásának megfelelő) nagyobb súllyal szerepelnek, mint a kisebb és az előbbi szempont szerint jelentéktelenebb céké.

2. Konjunktúra Mutató és Bizonytalansági Mutató. A 2003 októberi felvételhez képest némileg javultak a cégek üzleti helyzetéről és kilátásairól alkotott vélemények. A fontosabb jellemzők együttes alakulását tartalmazó mutató, a GVI Konjunktúra Mutató értéke javult (1. Ábra). Várakozásaikat a cégek jelentős bizonytalanság mellett alakítják ki, erre utal a várható üzleti helyzet alakulásában 2000 októberétől megfigyelhető nagymértékű ingadozás és a GVI Bizonytalansági Mutató magas értéke is. Pozitív tendenciára mutat, hogy e mutató értéke érezhetően csökkent a korábbi felvételhez képest (2. ábra).

3. Foglalkoztatottság. A várható létszám – azaz a cégek várható munkaerő-kereslete – esetében némi növekedés valószínűsíthető, azaz megállt a munkaerő kereslet radikális csökkenésének 2002 áprilisa óta jellemző tendenciája. Különösen a részben külföldi tulajdonban lévő cégek létszámbővítési szándékai váltak határozottabbá.

4. Beruházások. Az elmúlt évhez képest jelentősen nőtt a beruházásokat növelő cégek aránya, és csökkent azon cégek aránya (13,4%-ra), amelyek a következő félévben nem terveznek beruházást. A beruházások terén mind a gépi, mind pedig az építési beruházások tekintetében megfordulni látszik a 2001 májusa óta érzékelt tendencia, és a beruházási aktivitás

1. The survey. In April 2004, the HCCI Research Institute of Economics and Enterprises (MKIK GVI), in cooperation with regional chambers, interviewed 1461 Hungarian firms in the course of its survey. Similarly to all our earlier business surveys, the firms were grouped on the basis of their headcount and results were weighted on the basis of the groups' assumed contribution to GDP. Accordingly, answers given by firms contributing to GDP to a greater extent represent a greater weight (corresponding to their contribution to GDP), than those of smaller firms that are less significant from the above-mentioned perspective.

2. Business Confidence Index and Business Uncertainty Indicator. Compared to the October 2003 survey, views on firms' business situation and expectations improved slightly. The value of GVI's Business Confidence Index, the indicator summarizing the aggregate trend of major business cycles indicators, improved (Figure 1). However firms formulate their expectations in a considerably uncertain climate. This is reflected in the major volatility of the forecasts since October 2000 and in the high value of GVI's Business Uncertainty Indicator (BUI). This indicator does suggest a positive change: the uncertainty has declined compared to the last survey. (Figure 2).

3. Employment. The expected headcount (the expected labor demand of firms) shows a slight increase. The tendency of a radical decline in labor demand, observed since April 2002, seems to have stopped. Especially among firms in partial foreign ownership, willingness to increase employment has become more pronounced.

4. Investments. Compared to the previous year, the proportion of firms increasing their investments increased considerably, and the proportion of firms which do not plan to invest in the next 6 months decreased (to 13.4%). Both investments to machinery and to real estates seem to show a turning point and investment activity increases.

növekedni kezd.

5. A vállalatok többsége (70,2%) az eddigi felmérésekhez hasonlóan a korszerűsítést jelölte meg a tervezett beruházások fő motivációjaként. Másodsorban (23,4%) az expanziót említették, amely a kapacitások bővítését jelenti. A vállalatoknak mindössze 6,3 százalékánál játszik szerepet a környezetvédelem a beruházási döntéseknél. A legfontosabbnak megjelölt beruházási indokok említési gyakorisága változatlan 2001. júniusa óta.

6. Belföldi- és exportértékesítés. A vállalatoknak a 38,2 százaléka számolt be az értékesítési volumen növeléséről, és 27 százalékuk a csökkenéséről. Ezek alapján a korrigált egyenleg mutató értéke kis mértékben csökkent (13,3 pontról 11,2 pontra). A belföldi értékesítés volumene szintén csökkent a 2003. októberi felvételhez képest. Az exportértékesítés egyenleg mutatója javulást jelez az előző félévhez képest. Az összes értékesítés növekedéséről a Közép-Dunántúlon számoltak be a legnagyobb (50%), Észak-Magyarországon pedig a legkisebb (26%) arányban a cégek.

7. Rendelésállomány. A rendelésállomány volumene várhatóan a vállalatok 36,6%-ánál fog nőni és 14,1%-ánál csökkenni a következő hat hónapban, ami a korábbiakhoz képest kisebb mértékű növekedést jelez. Az előző félévhez képest az összes megrendelés, és a belföldi megrendelés alakulását mutató egyenleg is nagymértékben javult, míg az exportértékesítési előrejelzések kismértékű javulást mutatnak. A megrendelések növekedéséről beszámoló vállalatok aránya egyértelműen növekszik a vállalat méretével. A legkedvezőbbek az építőipar és az ipar várakozásai, a legpesszimistább várakozásokról pedig a szállító vállalatok számoltak be.

8. Kapacitások. Az átlagos kapacitáskihasználtság a felmérés szerint jelenleg 75,6%, ami romlást jelent az előző felvételhez képest. A legmagasabb az iparban és az építőiparban, legalacsonyabb pedig az idegenforgalomban. A nagyobb cégek körében magasabb, a kisebbeknél pedig alacsonyabb. A külföldi tulajdonban

5. Just as in previous surveys, most firms (70.2%) indicated technological improvement as the main motivation for investing. The second most frequent answer was expansion (23.4%), which means increasing the capacities. Only 6.3% of firms mentioned environmental protection as a factor in their investment decisions. The most frequently cited motivations have not changed since June 2001.

6. Domestic and export sales. 38.2 percent of firms reported an increase in sales, while 27 percent reported a decrease. The corrected balance statistic declined slightly (from 13.3 to 11.2 points). Domestic sales volume also declined compared to the October 2003 survey. The export balance statistic shows an improvement compared to the previous six months. The highest ratio of firms reporting an increase in total sales was observed in middle Trans-Danubia (50%), and the smallest such ratio in Northern Hungary (26%).

7. Order-books. In the next six months, the order-books is expected to increase at 36.6% and decrease at 14.1% of the firms, which represents a smaller increase compared to previous surveys. The total orders and the balance measuring domestic orders also increased considerably compared to the previous semester, while forecasts of export orders show a more moderate improvement. The proportion of firms reporting an increase in orders clearly rises with firm size. Construction and manufacturing firms have the most positive expectations, while the transport reported the most pessimistic outlook.

8. Capacity utilization. According to the survey, average capacity utilization is currently at 75.6%, which represents deterioration compared to the previous survey. The expected variation in capacity utilization is highest in manufacturing and construction. It is higher for larger companies and lower for smaller ones. Among firms in

lévő cégek körében átlagosan 85,5%, a tisztán magyar magántulajdonban lévőknel pedig 73,8%. A kapacitások kihasználtsága a Közép-Dunántúlon a legmagasabb (79,7%), Észak-Magyarországon pedig a legalacsonyabb (68,9%).

9. Árak. Az októberi felvétel adatai az export árak erősödő emelkedését, valamint a belföldi termelői árak csökkenését jelzik előre a következő hat hónapban. A vállalatoknak mindössze a 7,2 százaléka tervezi a belföldi árak inflációnál nagyobb mértékben történő növelését, az inflációval azonos mértékben történő növelését 28,1, miközben 38 százaléka az árak változatlan szinten tartását tervezi.

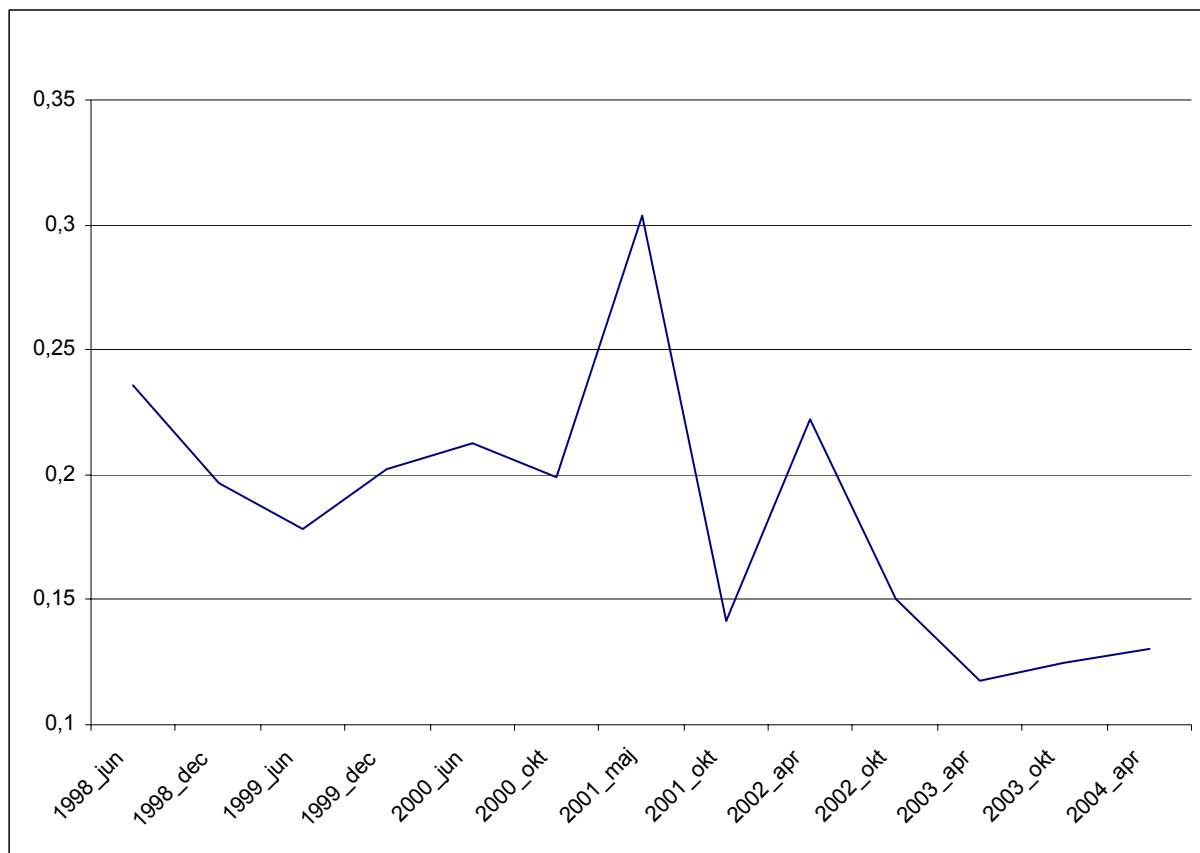
10. Üzleti helyzet és jövedelmezőség. A cégek kedvezőbben nyilatkoztak a jelenlegi jövedelmezőségük szintjéről, mint fél évvel ezelőtt. A vállalatok 23,7 százaléka találja rossznak, 22,5 százaléka pedig jónak a jelenlegi jövedelmezőséget. A jelenlegi jövedelmezőségről alkotott vélemény a legkedvezőbb a vegyes, de többségi belföldi tulajdonosú vállalatoknál (30,2%).

foreign majority ownership it is 85.5%, while among those in private domestic ownership, it is only 73.8% on average. Capacity utilization is highest in middle Trans-Danubia (79.7%) and lowest in Northern Hungary (68.9%).

9. Prices. The results predict an increase in the rate of export prices, and a decline in the rate of domestic producer prices in the coming 6 months. Only 7.2% of firms expect to increase domestic prices at a rate exceeding the inflation, 28.1% plan an increase at the inflation rate, and 38 percent plan to keep their prices unchanged.

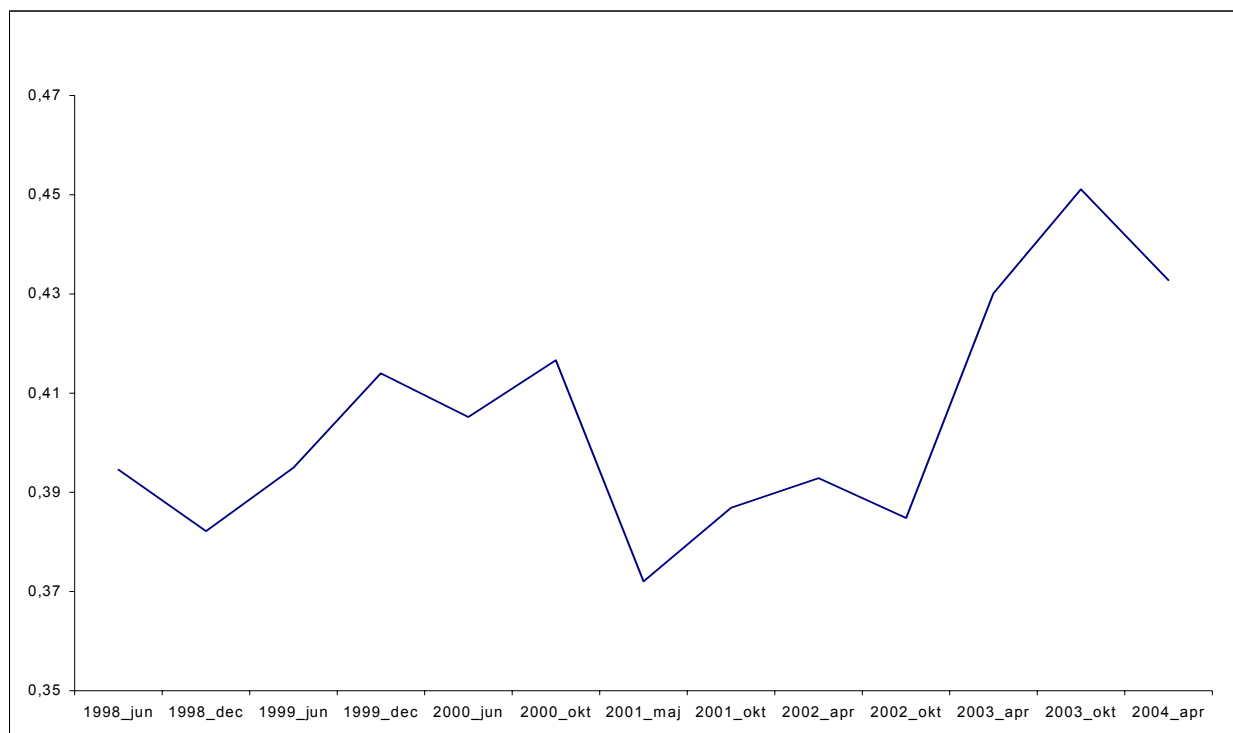
10. Business climate and profitability. Interviewed firms reported the current business situation to be more favorable than six months ago. 23.7% of firms estimate current profitability bad, while 22.5% find it good. Opinions about current profitability are most favorable among firms in mixed, but majority domestic ownership, with a ratio of 30.2%.

1. ábra: A GVI Konjunktúra Mutató alakulása¹, egyenleg, 1998-2004 / Figure 1: GVI's Business Confidence Index (BCI) 1998-2004

¹ A Konjunktúra Mutató számításának a módját lásd a 2. Mellékletben. / For calculation of the Business Confidence Index see Annex 2.

2. ábra: A GVI Vállalati Bizonytalansági Mutató (VBM) alakulása, 1998-2004 /
 Figure 2: GVI's Business Uncertainty Indicator (BUI) 1998-2004

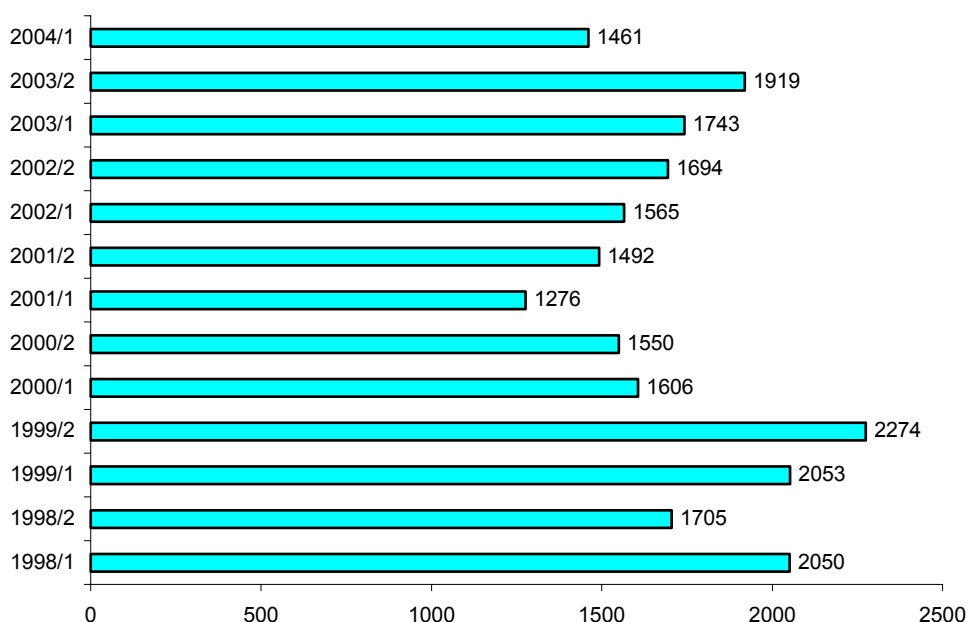
Vállalati Bizalmatlansági Mutató: a Konjunktúra Mutató szórása / Konjunktúra Mutató
 Business Uncertainty Indicator: standard deviation of Business Forecast Indicator / Business Forecast Indicator

1. A felvételről / The survey

2004 áprilisában az MKIK GVI a területi kamarák közreműködésével, több mint 13000 céget keresett meg a félévente ismétlődő vállalati konjunktúra vizsgálata során. A megkeresett cégek közül 1461 magyar cég töltötte ki a kérdőívet, a vizsgálat ennyi cég válaszain alapul. A kérdőívet kitöltő cégek száma magyarországi viszonylatban nagyon magas: az 1998 júniusában kezdődő felvételek során 1250 és 2250 között volt a felvétel kérdőívet kitöltő cégek száma (1.1. ábra). Ez a magas esetszám lehetővé teszi egyfelől a kapott eredmények közötti összefüggések mélyebb elemzését, másfelől – egyedülként a magyar konjunktúra vizsgálatok között – az üzleti konjunktúra regionális metszetének megfigyelését. A MKIK GVI konjunktúra vizsgálata része az *Eurochambres* 1997. óta évente sorra kerülő európai konjunktúra vizsgálatának.²

A felmérés eredményeit a továbbiakban a vállalatok öt jellemzőjével (nagyság; ágazat; külföldi tulajdonos szerepe; export aránya az összes árbevételen belül; és regionális összetétel) összefüggésben fogjuk vizsgálni. Az elemzésben kizárólag a statisztikailag szignifikáns összefüggéseket ismertetjük és elemezzük. A következőkben a minta összetételét tekintjük át a fenti jellemzők szerint.

1.1. ábra: Az adatfelvételekben a válaszadó cégek száma 1998-2004

A vállalati méretet a foglalkoztatottak létszámával mérjük. A mintába került vállalatok létszám szerinti megoszlása nem különbözik számottevően az egyes felmérések

² Az európai konjunktúra vizsgálatban 24 európai ország (EU tagok és csatlakozásra várók) 108 régiója vesz részt és a válaszadó cégek száma több mint 100.000. A vizsgálat eredményeit lásd a <http://www.eurochambres.be> Internet címen.

között (1.1. táblázat). Minden felvételnél, így a 2004. áprilisi felmérésnél is, a mintában a sokasági arányuknál kisebb súllyal vannak jelen a 10 fő alatti vállalatok és nagyobb az ennél több foglalkoztatottal rendelkező cégek (1.2. ábra). A 250 fő feletti vállalatok a társas vállalkozások körében ténylegesen 0,5 százalékos arányban találhatók meg, a mintabeli arányuk ezzel szemben 6,1 százalék. Hasonló különbségek figyelhetők meg az 50 és 249 fő közötti vállalatok esetében is, ahol a mintabeli előfordulásuk 14,7 százalék, a tényleges 2,3 százalékkal szemben. A mikro-vállalkozások kisebb súlya szintén számottevő. A tényleges 86,5 % helyett 51,0 %-ot képviselnek a mintában.

A tényleges és a mintabeli cégek foglalkoztatottai számából adódó különbségek nem okoznak torzítást az eredmények értelmezésekor. A nagyobb cégek meghatározó szerepe lehetővé teszi, hogy releváns információkhoz jussunk a gazdaság (a versenyszektor) egészének várható helyzetéről, mivel a nagyobb cégek gazdasági súlya a GDP termelésében, vagy a foglalkoztatásban játszott szerepe jelentősebb, mint az összes cégen belüli számarányuk. Egy cégméret szerint arányos minta nem is vezethet el a vállalati szektor üzleti helyzetének és várakozásainak felméréséhez és a várható reál-gazdasági folyamatok feltárásához.

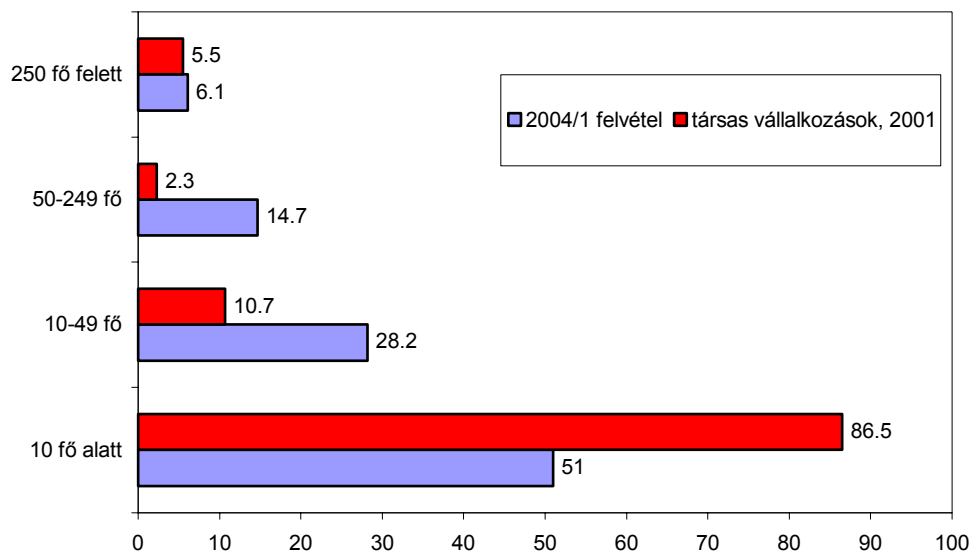
Ebből a szempontból az MKIK GVI mintája középutas: számarányuknál nagyobb súllyal szerepelnek benne a nagyobb cégek, de korántsem akkora aránnyal, amekkora szereppel a foglalkoztatottságban, vagy a GDP termelésében rendelkeznek (1.2. táblázat).

1.1.táblázat: A minta megoszlása a foglalkoztatottak száma alapján, súlyozatlan adatok 1998-2004, %

Felvételek	10 fő alatt	10-49 fő	50-249 fő	250 fő felett	Összesen	N
1998/1	47,4	26,5	17,7	8,4	100,0	1788
1998/2	35,3	33,1	22,1	9,4	100,0	1527
1999/1	35,5	34,8	21,0	8,7	100,0	1980
1999/2	43,2	28,5	20,0	8,3	100,0	2185
2000/1	42,9	30,2	18,0	8,8	100,0	1554
2000/2	43,1	31,6	16,8	8,5	100,0	1484
2001/1	50,9	29,6	13,8	5,6	100,0	1235
2001/2	44,1	31,4	17,1	7,3	100,0	1417
2002/1	44,1	32,8	16,7	6,4	100,0	1507
2002/2	49,1	29,7	15,7	5,5	100,0	1581
2003/1	52,9	27,8	13,9	5,5	100,0	1653
2003/2	50,7	27,9	16,1	5,2	100,0	1803
2004/1	51,0	28,2	14,7	6,1	100,0	1379
Felvételek összesen	45,2	30,1	17,4	7,3	100,0	21093

Egy adott vállalatcsoportnak a GDP-hez való becsült hozzájárulása megfelelő mércéje annak, hogy a vállalatcsoport mekkora szerepet játszik az üzleti szféra teljesítményében. Ha az eredeti adatokat ehhez közeli súlyokkal súlyozzuk, akkor az üzleti helyzetről, illetve annak változásáról adott vállalati válaszokat aszerint vesszük figyelembe, hogy az adott vállalatcsoport – amelybe a válaszadó cég tartozik – mekkora jelentőséggel bír a hozzáadott érték termelésében. Így közelebb jutunk ahhoz, hogy a vállalati szektor egészének várható üzleti helyzetét pontosan becsüljük. Ezért az áprilisi felvétel eredményeit ugyanúgy, mint a korábbi vizsgálatokét is, a létszám szerint képzett cégcsoportoknak a GDP-hez való becsült hozzájárulását figyelembe véve súlyoztuk. Ezzel a GVI vállalati konjunktúra felvételeinek eredményeit ismertető korábbi elemzések útját követjük. A 2. fejezetben csak ezeket a súlyozott eredményeket közöljük.

1.2. ábra: A mintában szereplő cégek és a magyarországi társas vállalkozások megoszlása létszám-kategóriák szerint, súlyozatlan adatok, 2004. április (%), N=1379

társas vállalkozások – 2001: adatok forrása: Magyar Statisztikai Zsebkönyv – 2001, 168. oldal alapján.

1.2. táblázat: A minta megoszlása létszám-kategóriák és a társas vállalkozások megoszlása az összes foglalkoztatott és a megtermelt GDP súlya szerint 2004 (%)

	10 fő alatt	10-49 fő	50-249 fő	250 fő felett	Összesen
A minta cégeinek megoszlása	51	28,2	14,7	6,1	100,0
A társas vállalkozások megoszlása az egyes cégcsoportokban foglalkoztatottaknak az összes foglalkoztatotton belüli aránya szerint ⁽¹⁾	38,5	13,8	15,1	32,6	100,0
A társas vállalkozások megoszlása az egyes cégcsoportokban megtermelt GDP-nek az összes GDP-n belüli aránya szerint ⁽¹⁾	10,5	8,7	16,5	64,3	100,0
Az elemzés során alkalmazott súly	14	14	21	51	100

(1): Forrás: A kis- és középvállalkozások helyzete – Éves jelentés 2002, Magyar Gazdaságelemző Intézet, 94. és 101. oldal.

A felvételben 30,2 százalékot képviseltek az ipari, 13,0 százalékot az építőipari, 21,3 százalékot a kereskedelmi, és 25,7 százalékot a szolgáltatási szektorokba tartozó cégek. Az ipar aránya minden felmérés esetében magasabb arányban szerepel a tényleges aránynál; 2004 áprilisában mintegy 17 százalékponttal haladta meg a tényleges arányt (13,3%). A szolgáltatások (üzleti, pénzügyi és humán szolgáltatások együttesen) területén működő vállalatok aránya a jelenlegi mintában alacsonyabb (25,7%), mint a tényleges előfordulási arányuk (39,5%). Az előző évekhez képest a 2004 áprilisi felmérésben részt vevő vállalatok ágazati eloszlása nem tér el számottevően az előző évek felméréseitől (1.3. táblázat).

1.3. táblázat: A minta megoszlása ágazatok szerint, súlyozatlan adatok, 1998-2004 (%)

Felvétel ideje	Ipar	Építőipar	Kereskedelem	Idegenforgalom	Szállítás	Szolgáltatás	Összesen	N
1998/1	22,9	6,2	30,2	8,3	10,8	21,5	100,0	2050
1998/2	30,4	7,4	26,5	6,9	8,1	20,7	100,0	1705
1999/1	32,2	8,6	27,4	6,2	7,0	18,7	100,0	2053
1999/2	30,0	7,6	29,0	6,7	7,6	19,2	100,0	2274
2000/1	31,4	11,0	27,8	5,6	6,1	18,1	100,0	1606
2000/2	31,1	8,9	25,5	6,7	5,5	22,3	100,0	1550
2001/1	29,4	10,3	25,7	6,0	7,9	20,7	100,0	1247
2001/2	32,8	10,3	23,4	6,7	4,5	22,3	100,0	1416
2002/1	34,7	10,4	22,9	6,5	5,8	19,7	100,0	1550
2002/2	31,8	10,7	22,7	4,5	4,7	25,6	100,0	1666
2003/1	30,0	11,8	22,8	5,0	5,7	24,7	100,0	1685
2003/2	31,3	9,6	21,8	6,6	5,4	25,3	100,0	1823
2004/1	30,2	13,0	21,3	4,7	5,0	25,7	100,0	1415
Összes felvétel	30,5	9,5	25,4	6,3	6,6	21,8	100,0	22040
Társas vállalkozások ⁽¹⁾	13,3	9,6	29,2	4,5	3,9	39,5	100,0	337870

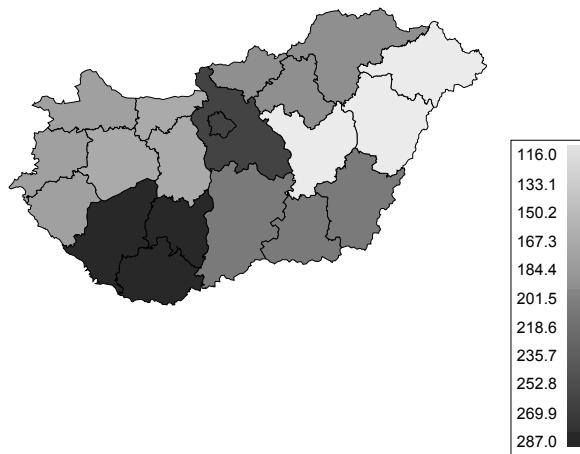
(1): Forrás: saját számítás a Magyar Statisztikai Zsebkönyv - 2001, 168. oldala alapján

1.4. táblázat: A minta megoszlása régiók szerint, súlyozatlan adatok, 1998-2004 (%)

felvételek	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Összesen	N
1998/1	23,1	14,1	26,9	5,2	7,3	8,6	14,9	100,0	2050
1998/2	28,0	11,3	20,2	10,0	12,9	6,9	10,7	100,0	1705
1999/1	20,4	14,1	22,4	16,4	9,3	9,9	7,6	100,0	2053
1999/2	19,2	24,6	13,5	13,0	8,7	11,7	9,3	100,0	2274
2000/1	24,5	20,2	10,2	18,2	9,0	10,0	7,9	100,0	1606
2000/2	18,7	17,9	14,1	22,9	7,5	14,3	4,6	100,0	1550
2001/1	18,6	20,7	4,2	25,9	15,4	8,7	6,5	100,0	1276
2001/2	14,9	18,2	11,9	23,4	8,7	14,3	8,6	100,0	1492
2002/1	13,7	16,9	10,0	21,9	10,8	15,7	11,0	100,0	1565
2002/2	17,1	13,8	8,9	18,2	12,3	16,1	13,6	100,0	1694
2003/1	19,4	13,5	12,6	20,7	12,2	13,1	8,5	100,0	1743
2003/2	14,3	13,0	15,0	20,0	11,5	14,6	11,7	100,0	1919
2004/1	18,3	12,1	12,8	19,6	14,0	7,9	15,1	100,0	1461
Felvételek összesen	19,3	16,2	14,6	17,5	10,5	11,7	10,1	100,0	22388

A létszám és az ágazat után a harmadik változó, amelynek segítségével magyarázni fogjuk az eredményeket a cégek regionális eloszlása (lásd az 1.4. táblázatot). A mintában a dél-dunántúli cégek szerepelnek legnagyobb arányban (19,6%), őket követik a közép-magyarországi (18,3%) és a dél-alföldiek (15,1%). A 2004. áprilisi mintában a közép-magyarországi cégek súlya némileg nőtt, miközben csökkent az észak-alföldi és a nyugat-dunántúli cégek aránya.

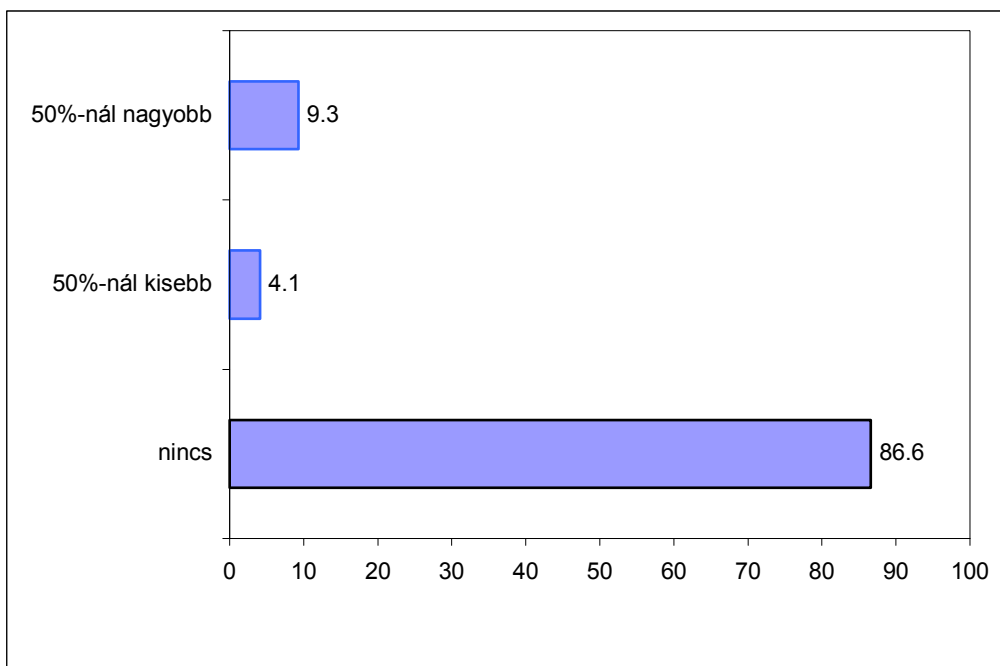
1.3. Ábra: A válaszadó cégek száma régióként a 2004. áprilisi felvételen, N=1461

A mintában legnagyobb aránnyal a többségében belföldi tulajdonban lévő cégek szerepelnek (1.4. ábra). A tisztán belföldi tulajdonúak aránya a mintában 86,6%, amely 2,1 százalékponttal csökkent az elmúlt felvételhez képest. Az átlagosnál nagyobb arányban fordulnak elő a belföldi tulajdonú vállalatok a Dél-Alföldön (92,7%) és a Dél-Dunántúlon (92,4%), a kisebb, különösen a tíz főnél kevesebb foglalkoztatottakkal rendelkező vállalatok között (94,0%), és az idegenforgalmi vállalatok között (94,1%). Az átlagosnál (9,3%) magasabb a külföldi tulajdonú vállalatok aránya az iparban (18,3%), valamint a nyugat-dunántúli cégek körében (28,2%).

Az elemzés során megfigyelt ötödik vállalati jellemző az export aránya az összes árbevételben. A cégek mintegy 67%-a nem exportál, 18,8%-uknál az export nem éri el az összes árbevétel harmadát, 6,4%-uknál 1/3-2/3 közötti súlyt képvisel, és 8,3%-nál a forgalom több mint 2/3-a kerül exportra (lásd a 1.5. táblázatot). A 2004. áprilisi felvételnél az előző felvételhez képest némileg nőtt azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek nem exportáltak.

1.4. ábra: A külföldi tulajdon aránya a felmért vállalatok körében, súlyozatlan adatok, 2004. április, N=1025

1.5. táblázat: A minta megoszlása az export összes forgalmon belüli aránya szerint, súlyozatlan adatok, 1999-2004 (%)

Felvételek	Nincs export	x-32%	33-66%	67-x %	Összesen	N
1999/1	76,2	11,4	4,9	7,5	100,0	2053
1999/2	78,1	12,7	3,7	5,5	100,0	2274
2000/1	79,1	11,0	4,4	5,5	100,0	1606
2000/2	79,3	9,4	4,7	6,6	100,0	1550
2001/1	79,1	11,1	4,3	5,6	100,0	1276
2001/2	76,0	11,9	5,0	7,0	100,0	1492
2002/1	77,5	11,4	4,2	6,9	100,0	1565
2002/2	75,7	13,5	4,3	6,6	100,0	1694
2003/1	63,3	18,3	8,9	9,5	100,0	1025
2003/2	58,2	22,5	9,7	9,6	100,0	1119
2004/1	66,5	18,8	6,4	8,3	100,0	869
Felvételek összesen	74,8	13,1	5,2	6,9	100,0	16523

Az eredmények értelmezésénél figyelembe kell venni, hogy a fenti magyarázó változók szignifikánsan és néhol elég erősen összefüggenek egymással. Leginkább az export aránya és a külföldi tulajdon súlya, valamint az utóbbi és a vállalat mérete, valamint az export arány és az ágazat, és területi elhelyezkedés és az ágazat között található erősebb szignifikáns kapcsolat (lásd az 1.6. táblázatot).

1.6. táblázat: A magyarázó változók közötti asszociációk a 1998-2004 közötti felvételekben*

	Külföldi tulajdon	Gazdasági ág	Régió	Létszám
Export arány	0,547⁽¹⁾	0,321⁽²⁾	0,129⁽²⁾	0,478⁽¹⁾
N	13559	17065	17268	16631
Külföldi tulajdon		0,251⁽²⁾	0,072⁽²⁾	0,529⁽¹⁾
N		16389	16595	16166
Gazdasági ág			0,096⁽²⁾	0,301⁽²⁾
N			22144	208820
Régió				0,141⁽²⁾
N				21102

*: szignifikáns kapcsolatok 1%-os szinten

(1) gamma (mindkét változó ordinális mérési szintű); $-1 \leq \gamma \leq 1$

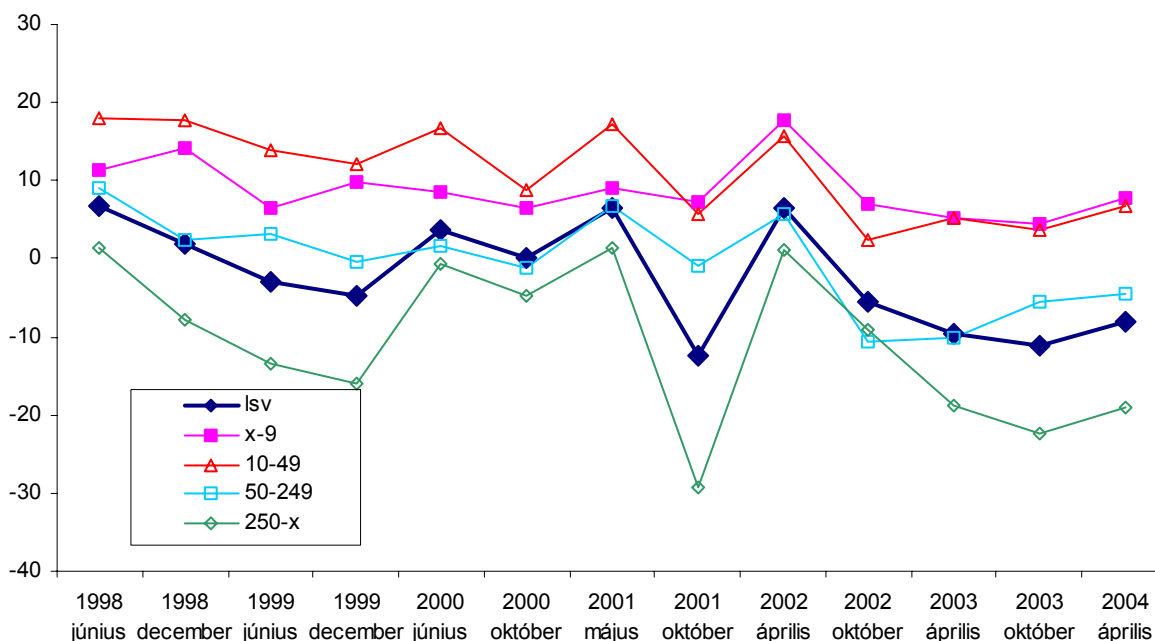
(2) Cramer féle V (az egyik változó nominális mérési szintű); $0 \leq V \leq 1$

2. Eredmények / Results

2.1. Foglalkoztatottság / Employment

A vállalatok létszám bővítési szándékai kis mértékben a növekvő munkaerő keresletről tanúskodnak a 2004. áprilisi felmérés alapján. Ugyan továbbra is több cég fontolgatja a létszám csökkenését (26,5%), mint növelését (18,5%), de munkaerő kereslet alakulását mutató egyenleg értéke kismértékben javult a korábbi felvételekhez képest. A többségi külföldi tulajdonban lévő cégek az átlagosnál (18,5%) jóval nagyobb mértékben kívánják növelni az alkalmazottaik létszámát a következő hat hónapban. Ezeknél a vállalatoknál az átlagosnál 21,2 százalékponttal több (39,7%) jelezte a létszám várható növekedését. A munkaerő kereslet növekedéséhez az is hozzájárul, hogy az előző felvétellel ellentétben a nagyvállalatok az átlagossal megegyező mértékben jelezték a foglalkoztatás bővítését (lásd a 2.1.1. ábrát).

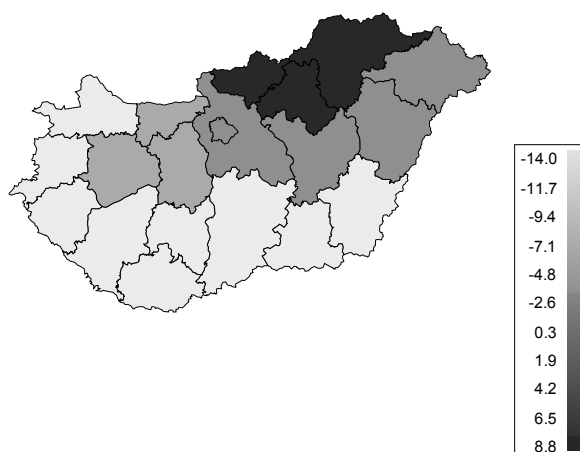
2.1.1. ábra: A létszám várható alakulása a következő fél évben a vállalkozások nagysága szerint, egyenleg³, 1998-2004

Isv: a létszám várható alakulása a cégnél a következő hat hónapban

³ A GVI konjunktúra felvételeinek 1998-2002 közötti elemzéseiben *relatív index*-nek hívtuk ezt. A magyar irodalomban a „szaldó”, az „egyenleg statisztika”, és az „egyenleg” megnevezés is használatos. Továbbiakban az angol szakirodalomban elterjedt (*balance statistics*) nyomán egyszerűen *egyenleg*-nek nevezzük a szóban forgó mutatót. Számításának módját lásd a 2. Mellékletben.

2.1.2. ábra: A vállalatok várható létszáma, egyenleg, 2004. április, N=1438

A számított egyenleg mutató a szolgáltató vállalatok között a legmagasabb (10,7%). Emellett mindössze a kereskedelmi vállalatok között találkoztunk pozitív egyenleg-értékkel. Ez azt jelenti, hogy a vállalatok nagyobb mértékben kívánják csökkenteni a foglalkoztatottaik létszámát, mint növelni azt. A létszámcsökkentést tervező cégek aránya a szállítási és az ipari vállalatok körében a legmagasabb (2.1.1. táblázat). Az előző felvételekkel ellentétben az építőipari vállalatok jelentős mértékben növelni kívánják a foglalkoztatást – 15 százaléuk jelzett várható létszámnövekedést.

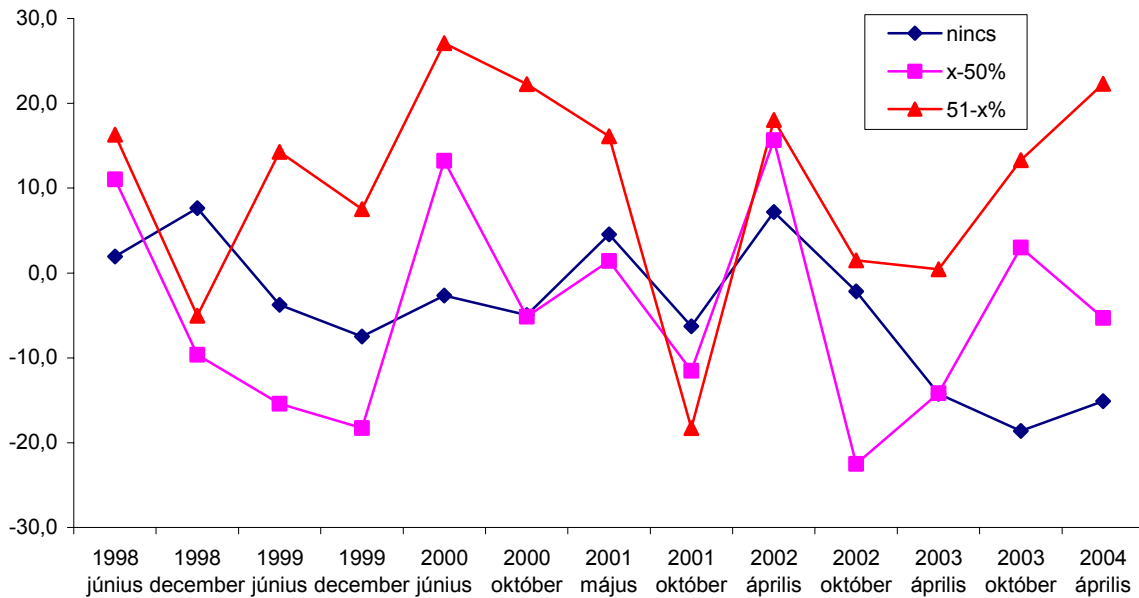
2.1.1. táblázat: A létszám várható alakulása a következő hat hónapban, 2004. október, N=1397

Gazdasági ág	Csökken	Nem változik	Nő	Összesen
Ipar	34,8	50,3	14,9	100
Építőipar	15,9	68,3	15,9	100
Kereskedelem	14,0	69,6	16,4	100
Idegenforgalom	20,7	62,1	17,2	100
Szállítás	32,4	39,9	27,7	100
Szolgáltatás	13,9	61,5	24,6	100

A vállalatok méretével párhuzamosan növekszik a létszámcsökkentést tervező vállalatok aránya. Hasonló módon, a mérettel együtt nő azoknak a vállalatoknak az aránya is, amelyek növelni tervezik a kapacitások kihasználtságát. Nem találunk számottevő összefüggést az export összes eladáson belüli részaránya és az elbocsátást tervező cégek aránya között. Mindössze azt figyelhetjük meg, hogy a 33-66 százalék közötti exportarányal rendelkező vállalatok körében az átlagosnál (26,5%) nagyobb a létszámcsökkentési szándék (44,9%). A létszám bővítési szándék nem különbözik számottevően a vállalatok területi elhelyezkedése alapján képzett csoportok között. A többi régióhoz képest mindössze az észak-alföldi vállalatok tervezik az átlagosnál nagyobb mértékben növelni a foglalkoztatottak létszámát (2.1.2. ábra). Összességében elmondhatjuk, hogy létszámnövelési szándék javulása

annak köszönhető, hogy a többségi külföldi tulajdonban lévő vállalatok az előző felvételekhez képest nagyobb arányban tervezik a foglalkoztatottság növelését. (2.1.3. ábra).

2.1.3. ábra: A létszám várható alakulása a következő fél évben a külföldi tulajdon aránya szerint, egyenleg értéke, 1998-2004

2.2. Beruházások / Investments

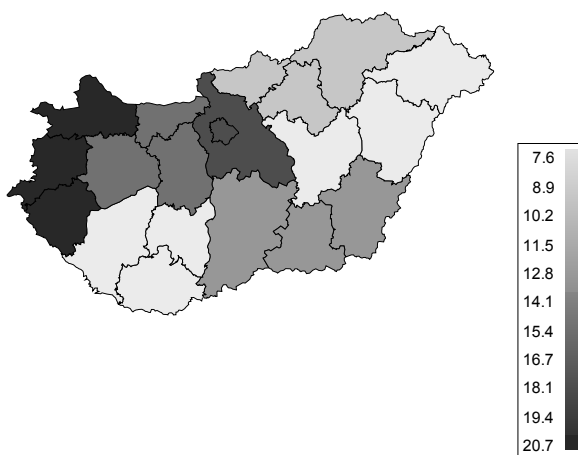
Az elmúlt évhez képest jelentősen nőtt a beruházásokat növelő cégek aránya, és csökkent azon cégeké (13,4%-ra), amelyek a következő félévben nem terveznek beruházást (2.2.1 táblázat). Mind a gépi, mind pedig az építési beruházások tekintetében megfordulni látszik a 2001 májusa óta érzékelt csökkenő tendencia, és a beruházási aktivitás növekedni kezd.

2.2.1. táblázat: Az összes beruházás volumenének várható alakulása a következő fél évben az előző év azonos időszakához képest, 2001-2003, %

A felvétel ideje	Nő	Változatlan	Csökken	Nincs	Összesen	N
2001. október	36,9	27,6	25,7	9,8	100,0	1428
2002. április	35,9	30,5	24,8	8,8	100,0	1530
2002. október	36,9	25,3	26,5	11,3	100,0	1666
2003. április	32,8	26,6	26,3	14,2	100,0	1709
2003. október	27,8	32,7	22,3	17,1	100,0	1881
2004. április	36,1	30,9	19,4	13,4	100,0	14,4

Az összes beruházás a következő hat hónapban (2004 második felében) várhatóan a Nyugat-Dunántúlon nő az átlagosnál nagyobb arányban (42,1%). Hasonló eredményt tapasztalhattunk az előző felmérés alkalmával is, azaz a dunántúli vállalatok a többi régióknál továbbra is nagyobb arányban számítanak a konjunktúra erősödésére (2.2.1. ábra). Az összes beruházás egyértelmű növekedését tapasztalhatjuk a vállalati méret növekedésével. A tíz fő alatti vállalkozásoknak mindössze a 23,6%-a jelezte előre a beruházások volumenének növekedését, miközben ugyanez az arány a 250 főnél több alkalmazottat foglalkoztató vállalatok esetében 43,4%. A beruházási aktivitás terén különbség tapasztalható a vállalatok tulajdonosi típusa szerint: a többségi külföldi tulajdonú vállalatoknál az átlagosnál 12,2 százalékponttal több vállalat számolt be az összes beruházás várható növeléséről. Ezzel ellentétben, a tisztán belföldi tulajdonú vállalatoknak csak a 35,4 százaléka tervezi a beruházások növelését. Az ágazatok közül a szállítási és az építőipari szektor beruházási szándéka tér el jelentősebb mértékben az átlagostól. Az előző felvételekkel ellentétben a szállítási szektor vállalatainak nagymértékben javultak a várakozásai: 2003 októberében a vállalatoknak 15,1 százaléka tervezte a beruházások növelését, míg ez az arány a mostani felmérésben 43,4 százalék. Az építőipar várakozási szintén javultak, ám továbbra sem érik el az átlagos szintet.

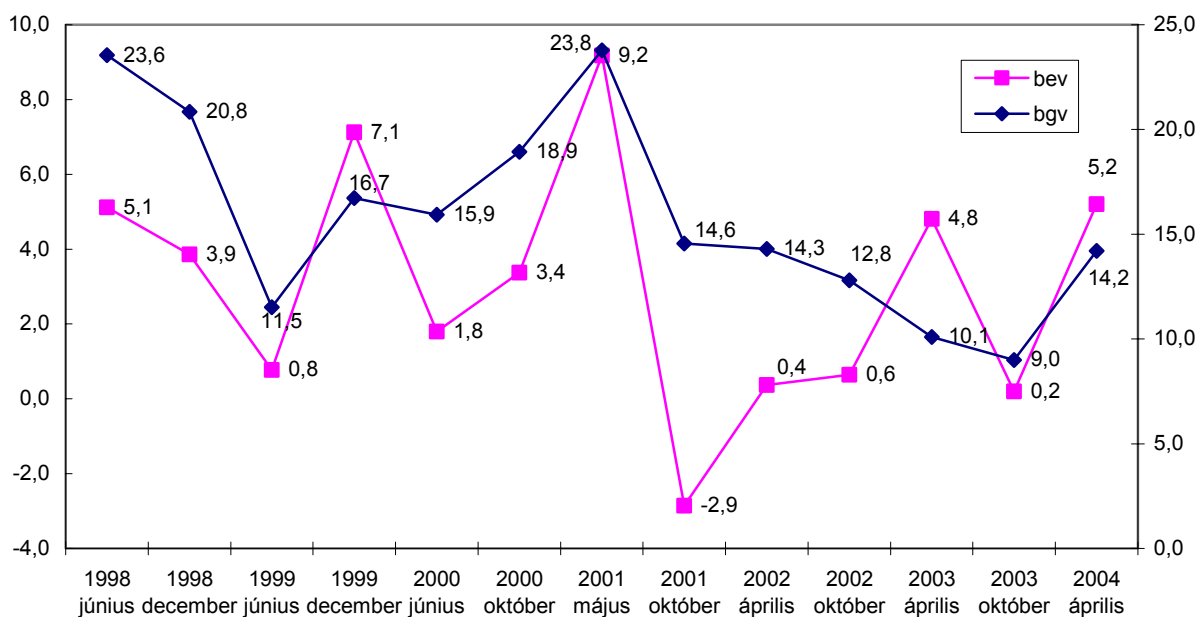
2.2.1. ábra: Az összes beruházás várható változása, korrigált egyenleg értéke, 2004. április, N=1415

Az előző felvételhez hasonlóan a 2004. áprilisi felvétel alapján várhatóan nagyobb arányban kerül sor gépberuházásokra, mint építési beruházásokra (lásd a 2.2.2. ábrát) 2004 második felében. Az áprilisi felvétel szerint a gépberuházások növekedni fognak, csakúgy, mint az építési beruházások, bár az utóbbi növekedésének mértéke némileg alacsonyabb lesz.

Az *építési beruházások* növelését az átlagosnál (22,6%) számottevően nagyobb arányban mindössze a közép-magyarországi cégek jelezték (25,5%) (2.2.3. ábra). A tíz főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató kisvállalkozásoknak csak 15,3 százaléka jelezte az építési beruházások növelését, miközben a közepes méretű (50-250 fő közötti) vállalatoknál ez az arány 26,0%. A cégek tulajdonosi típusa erőteljesen befolyásolja építési beruházásokkal kapcsolatos szándékokat. 2004 második félévében a tisztán belföldi tulajdonú vállalatok 10 százalékponttal nagyobb arányban (27,1%) tervezik az építési beruházások növelését, mint a többségében külföldi tulajdonú vállalatok (ahol ez az arány 17,1%). A beruházás tervezett mértékében azonban nincs különbség a tulajdonos típusa alapján a vállalatok között. A vállalatok között az exportarány alapján nem figyelhető meg jelentős különbség az építési beruházási aktivitás tekintetében. A korrigált egyenlegmutató értéke mindössze egy esetben tér el az átlagostól (5,2 pont): az egyharmadnál kisebb exportarányal rendelkező vállalatok esetében a mutató értéke 8,3. Az egyes gazdasági ágak között nem találunk jelentős eltérést az építési beruházás terén.

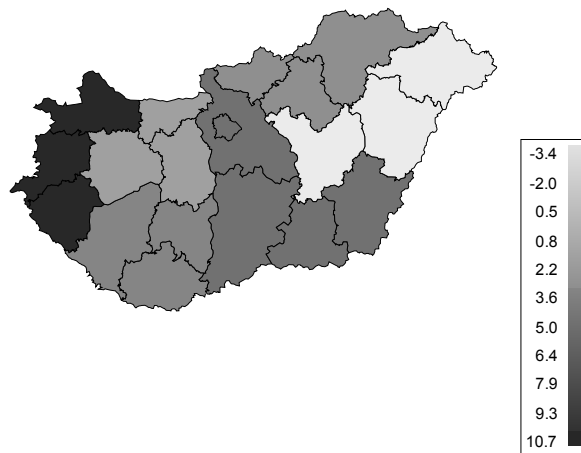
2.2.2. ábra: Ingatlan és gépberuházások volumenének várható alakulása a következő fél évben, korrigált egyenleg⁴, 1998-2004

bev: építési beruházások várható alakulása a következő fél évben, bal skála
 bgv: gépberuházások várható alakulása a következő fél évben, jobb skála

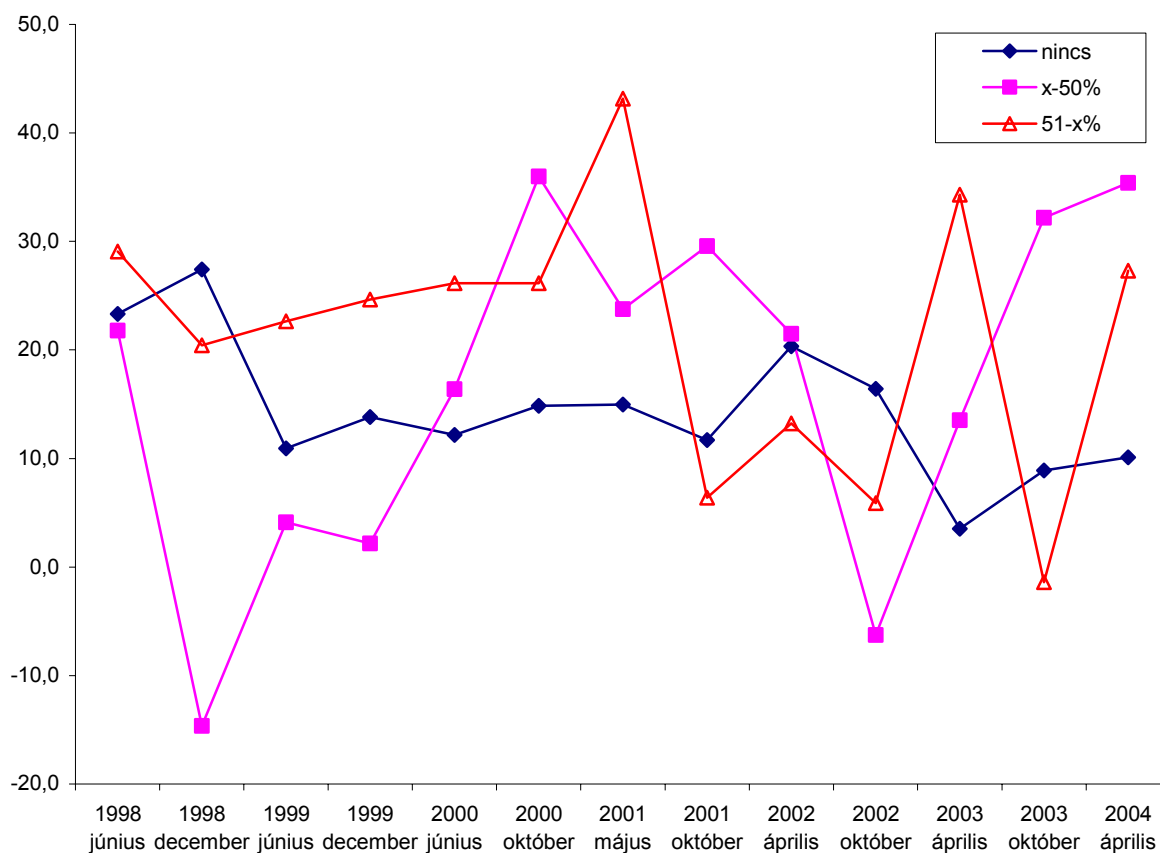
⁴ A korrigált egyenleg számítási módjáról lásd a 2. Mellékletet.

2.2.3. ábra: Az építési beruházás várható változása, korigált egyenleg, 2004. április, N=1339

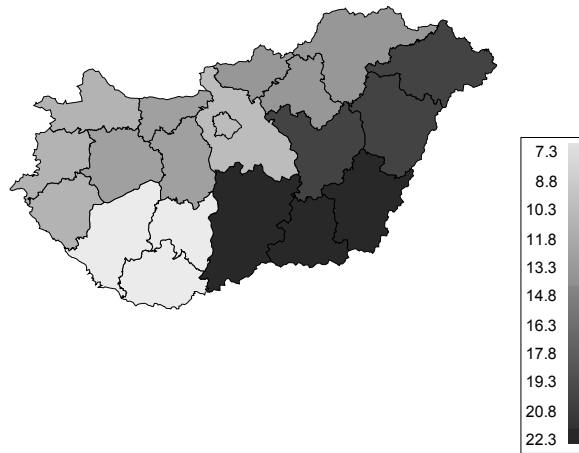

A cégek a korábbinál nagyobb arányban szándékoznak *beruházni gépekbe*. A számított egyenlegmutató értéke 5,2 ponttal nőtt a 2003 októberi felméréshez képest. A gépberuházási szándék jelentősen eltér a vállalatok tulajdonosi típusa alapján (lásd a 2.2.4. ábrát). A tisztán belföldi tulajdonban lévő cégeknek a 32,4 százaléka számolt be a gépekbe történő beruházás várható növekedéséről, miközben azoknál a vállalatoknál, ahol van külföldi tulajdonos, de nem rendelkeznek többségi részesedéssel, ez az arány több mint másfélszer akkora: 52,4%. A felmérések során először a dél-alföldi vállalatok számítanak legnagyobb arányban a gépberuházások növelésére (41,3%). Ez az arány emellett az észak-alföldi vállalatoknál is magas volt (34,7%). Ebben a tekintetben a közép-magyarországi vállalatok rendelkeznek a legpesszimistább várakozásokkal: a számított egyenlegmutató értéke itt 11,1 pont (2.2.5. ábra). Az ipari vállalatok beruházásai változatlan szinten maradnak az előző félévhez képest, és nem lehet lényeges különbségeket megfigyelni az egyes gazdasági ágak között.

2.2.4. ábra: A gépberuházások várható alakulása a külföldi tulajdonos aránya szerint, korrigált egyenleg, 1998-2004

2.2.5. ábra: A gépberuházás várható alakulása a következő félévben, korrigált egyenleg, 2004. április, N=1342

A vállalatok többsége (70,2%) az eddigi felmérésekhez hasonlóan a korszerűsítést jelölte meg a tervezett beruházások fő motivációjaként. Másodsorban (23,4%) az expanziót említették, amely a kapacitások bővítését jelenti. A vállalatoknak mindössze 6,3 százaléknál játszik szerepet a környezetvédelem a beruházási döntéseknél. A legfontosabbnak megjelölt beruházási indokok említési gyakorisága változatlan 2001. júniusa óta.

2.2.2. táblázat: A tervezett beruházások fő indokainak említési arányai gazdasági ágak szerint, 2004. április, %, N=1114

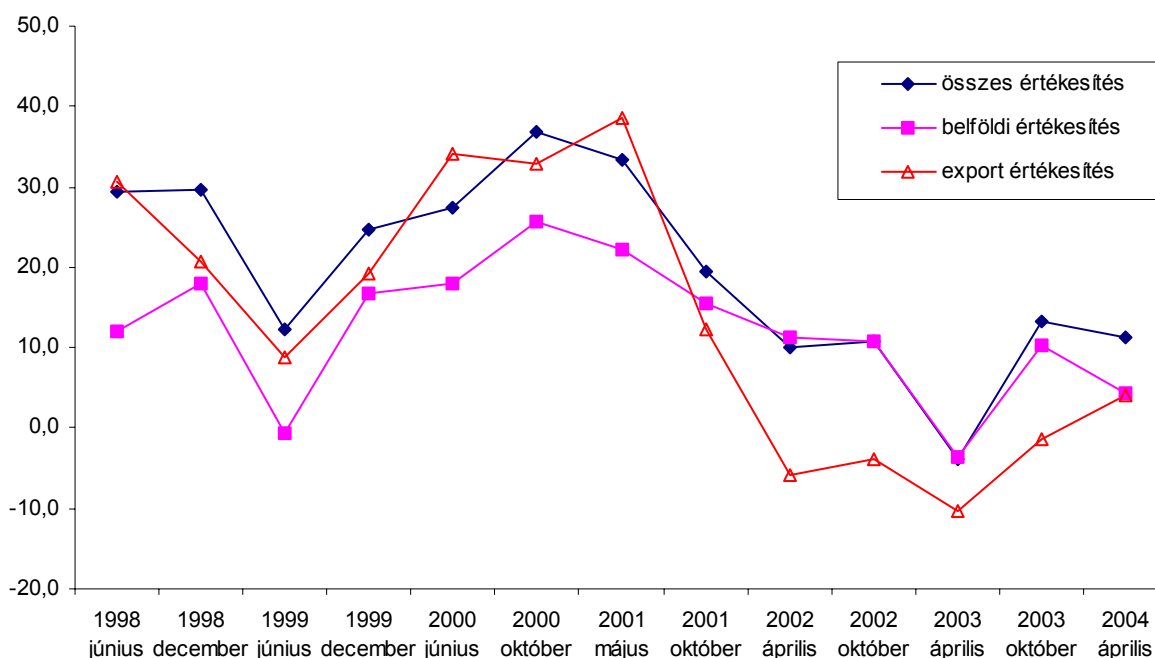
Gazdasági ág	Expanzió	Korszerűsítés	Környezetvédelem	Összesen
Ipar	18,3	74,0	7,7	100,0
Építőipar	24,4	73,1	2,5	100,0
Kereskedelem	44,5	54,6	0,8	100,0
Idegenforgalom	10,5	78,9	10,5	100,0
Szállítás	15,6	73,4	11,0	100,0
Szolgáltatás	35,7	62,8	1,6	100,0

Az expanziót az átlagosnál többen említették Észak-Magyarországon (41,6%) és Közép-Magyarországon (28%) a beruházás fő indokaként. Ez összefüggésben áll azzal, hogy ezen a területen számítanak a beruházási volumen legnagyobb növekedésére is. A környezetvédelem az észak-alföldi vállalatoknál játssza a legnagyobb szerepet, itt a vállalatok kiugróan magas arányban említették: 26,2 százalékban, ami az átlaghoz (6,3%) képest 19,9 százalékpontos eltérés. Ennek ellenére a környezetvédelem szerepe az előző felvételhez képest összességében némileg csökkent. A beruházási döntéseknél a vállalatok méretével lényegesen növekszik a korszerűsítés szerepe. A többségi belföldi tulajdonban lévő vállalatok leginkább a korszerűsítést jelölték meg (71,1%), azonban ez nem képez jelentős eltérést a többi tulajdonosi csoporthoz képest. Az exporthányad nincs összefüggésben a beruházási motivációval. A környezetvédelmet a szállítmányozási vállalatok említették az átlagosnál jóval nagyobb arányban (11%), a szolgáltató vállalatoknál pedig a korszerűsítés játszik nagyobb szerepet (35,7%) (2.2.2. táblázat).

2.3. Értékesítés / Sales

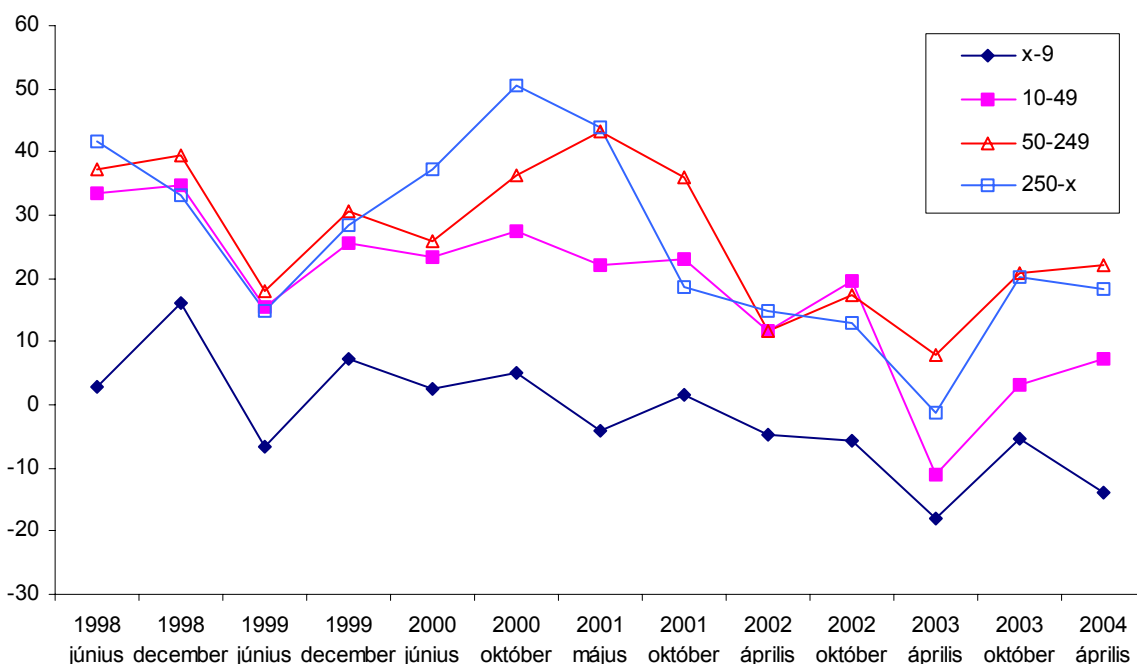
Az áprilisi felvétel eredményei szerint az elmúlt fél évben némileg csökkent a vállalatok értékesítési szintjét mutató egyenleg, bár így is jóval magasabb, mint tavaly áprilisban. A vállalatoknak a 38,2 százaléka számolt be az értékesítési volumen növeléséről, és 27 százaléka a csökkenéséről, ami javuló értékesítési adatokról tudósít. A belföldi értékesítés szintjét mutató egyenleg csökkent a 2003. októberi felvételhez képest, de még így is pozitív értéket vesz fel (4,3 pont). Az exportértékesítés egyenleg mutatója az előbbiekkal szemben már javult az elmúlt félévhez képest és ugyancsak pozitív értéket vesz fel (2.3.1. ábra) – ami az export értékesítési lehetőségek javulásának további folytatódására utal.

2.3.1. ábra: Az összes, az export és a belföldi értékesítés alakulása az elmúlt hat hónapban, egyenleg érték, 1998-2004

Az összes értékesítést tekintve különbséget találhatunk a különböző nagyságú vállalatok között. A foglalkoztatottak létszámának növekedésével párhuzamosan növekedett az összes értékesítés növekedéséről beszámoló vállalatok aránya. A mikro-vállalkozások (10 fő alatti cégek) továbbra is az értékesítés kedvezőtlen alakulásáról számoltak be. Ezeknél az átlagosnál (38,2%) jóval kisebb arányban (24,1%) nőtt az elmúlt hat hónapban az összes értékesítés. Az egyenlegmutató leginkább a 10-49 főt foglalkoztató vállalatok körében növekedett (2.3.2. ábra).

2.3.2. ábra: Az összes értékesítés alakulása az előző fél évben a különböző nagyságú cégek körében, egyenleg, 1998-2004

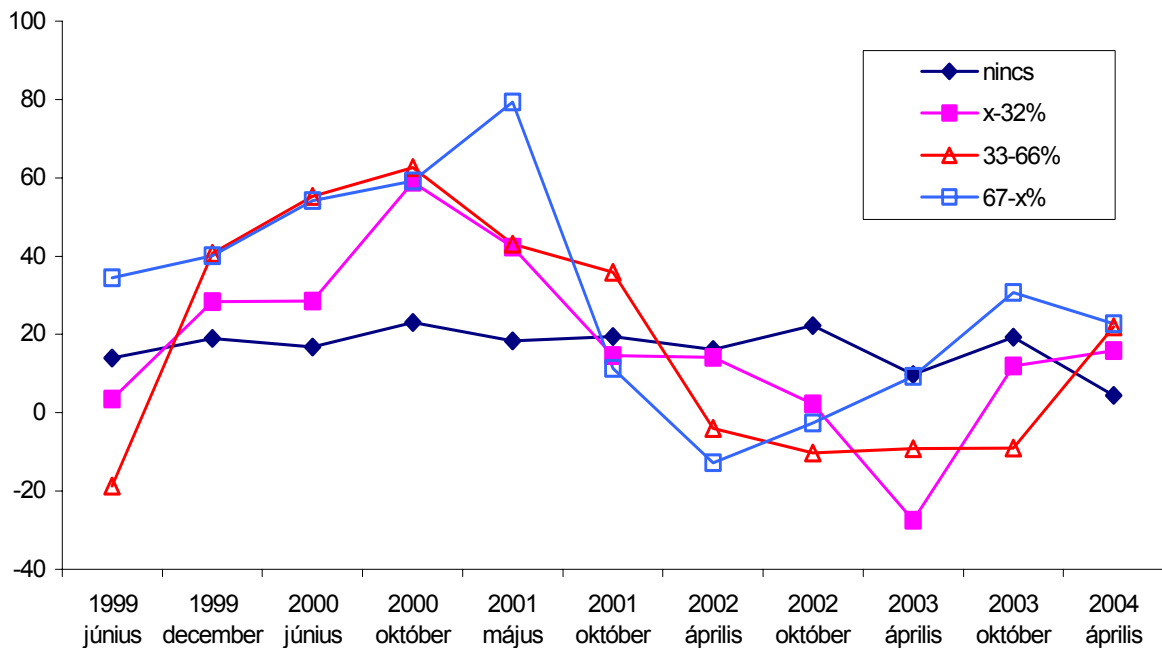

A 33-66 százalékos exportarányal rendelkező cégek az átlagosnál (27%) kisebb arányban (12,5%) számoltak be az értékesítés csökkenéséről. Az ő helyzetük a legjobb ezen a téren. A döntően exportra termelő vállalatok az átlagnál lényegesen nagyobb arányban (52,1%) számoltak be az összes értékesítés növekedéséről az elmúlt hat hónapban (2.3.3. ábra). A vállalatcsoportokra számított egyenleg értékek közötti különbség a legutóbbi felvétel óta csökkent.

A többségi tulajdonos típusa szerint további különbségeket találhatunk a vállalatok között: a vegyes tulajdonban lévő cégek helyzete kiemelkedően jobb a többi vállalati csoporthoz képest (lásd a 2.3.4. ábrát).

Az értékesítési volumen csökkenése a szállítási és az idegenforgalmi cégeket érintette a legnagyobb arányban (33,1% illetve 31%). Az építőipari vállalatok az eddigiekkel ellentétben lényegesen nagyobb arányban (46,6%) számoltak be az összes értékesítés növeléséről az elmúlt félévben. A 2004. áprilisi felmérés eredményei szerint azonban az eddigi tapasztalatokkal ellentétben lényegesen kisebb különbségek vannak az egyes iparágak között e tekintetben.

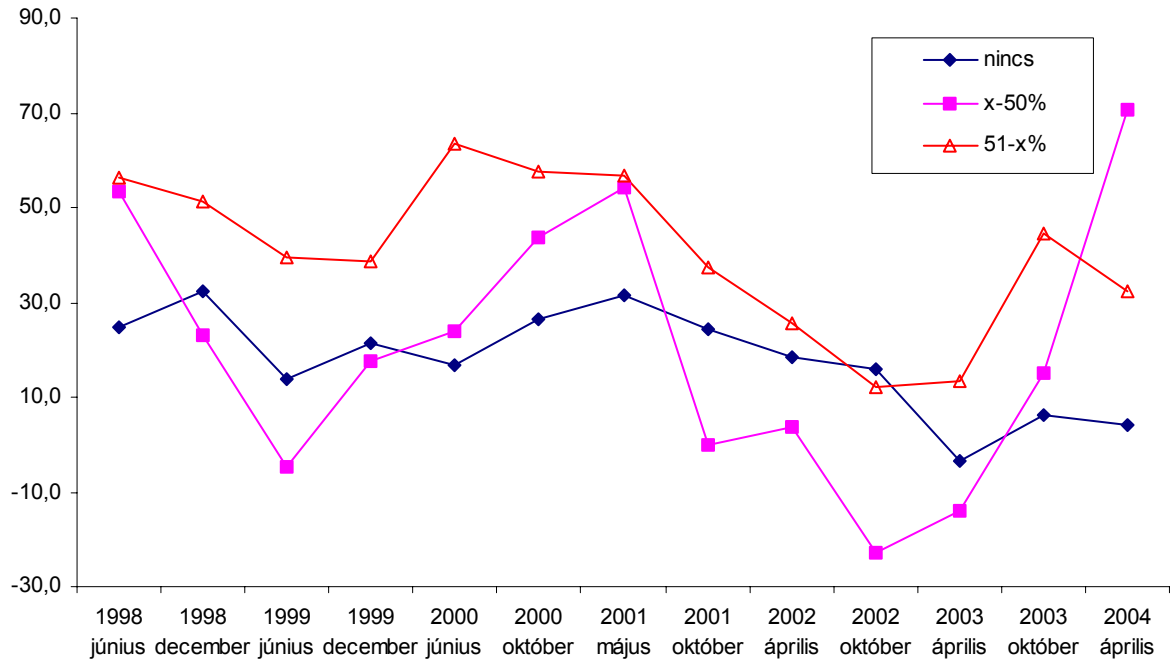
2.3.3. ábra: Az összes értékesítés alakulása az előző fél évben az export árbevételén belüli aránya szerint, egyenleg, 1999-2004

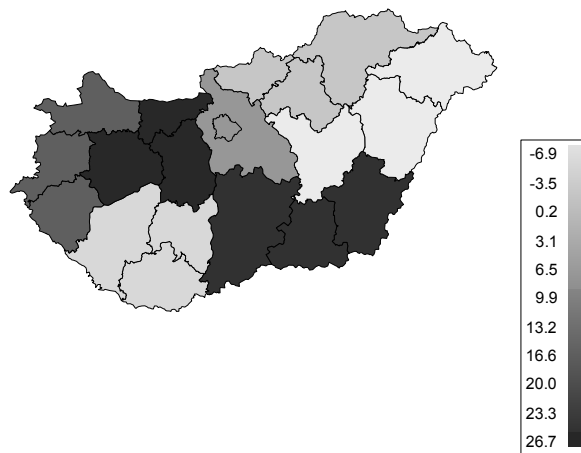
Az összes értékesítés növekedéséről a Közép-Dunántúlon számoltak be a legnagyobb (50%), Észak-Magyarországon pedig a legkisebb (26%) arányban a cégek (lásd a 2.3.5. ábrát).

A belföldi értékesítés csökkenése az egyharmadnál alacsonyabb exportarányral rendelkező vállalatokra volt a leginkább jellemző. Itt az átlagosnál (28,7%) 5,8 százalékponttal volt magasabb a belföldi értékesítés csökkenését említő vállalatok aránya (lásd a 2.3.6. ábrát). Az exportáló vállalatok ezzel szemben jelentősen növelték a belföldi értékesítésüket. A külföldi tulajdonosi részesedés alapján jelentős eltéréseket tapasztalunk a belföldi értékesítés változása terén. A többségi belföldi tulajdonnal rendelkező vállalatok 62,4 százaléka növelte a belföldi értékesítését az elmúlt félév során. Ez az arány mindössze fele ekkora a többségi külföldi tulajdonban lévő vállalatok esetében (30,5%).

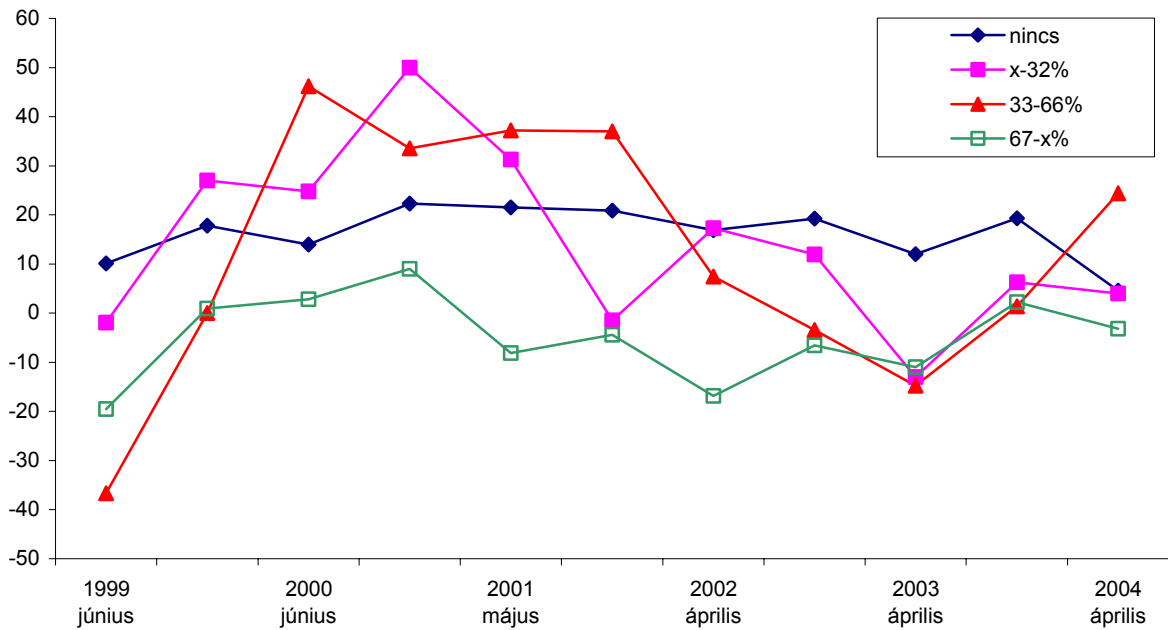
2.3.4. ábra: Az összes értékesítés alakulása az előző fél évben a külföldi tulajdon aránya szerint, egyenleg, 1998-2004

2.3.5. ábra: A vállalatok összes értékesítése (elmúlt hat hónap), egyenleg értéke, 2004. április, N=1423

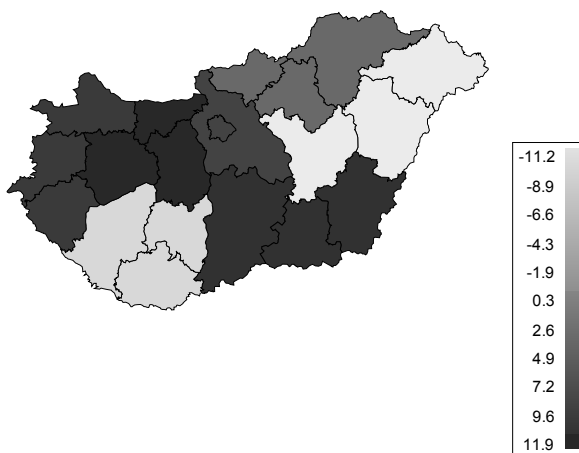
2.3.6. ábra: A belföldi értékesítés alakulása az előző fél évben az export árbevételén belüli aránya szerint, egyenleg, 1999-2004

A belföldi értékesítés az átlagosnál (28,7%) nagyobb arányban csökkent Észak-Alföldön (38,3%) és Dél-Dunántúlon (35,5%). Növekedésről a legnagyobb arányban a közép-dunántúli vállalatok vezetői számoltak be (40,8%) (2.3.7. ábra).

Az összes értékesítésre kapott eredményekhez hasonlóan, a belföldi értékesítés változása terén sem tapasztalhatunk lényeges eltéréseket az egyes iparágak között.

2.3.7. ábra: A vállalatok belföldi értékesítése (elmúlt hat hónap), egyenleg, 2004. április, N=1393

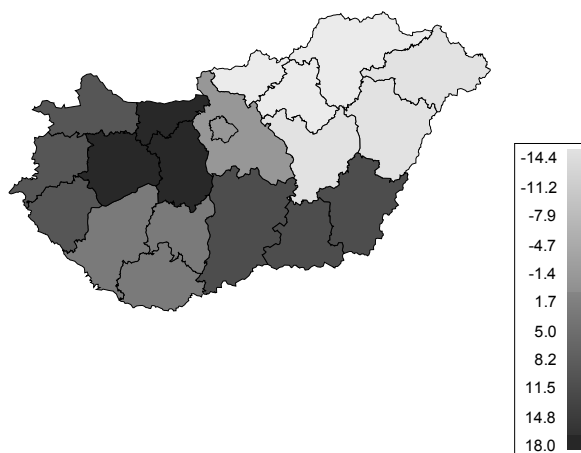

A mikro-vállalkozások túlnyomó többsége (81,4%) nem exportál. E cégeket leszámítva az export a legnagyobb arányban a közepes és a nagy cégek körében nőtt (21,9% és 31,4%), de az export csökkenése is e két cégcsoporton belül volt a legjellemzőbb (17,2% és 19,4%). A számított egyenlegmutató a 250 főnél nagyobb vállalatok esetében jelentősen javult: jelenlegi értéke 12 pont.

Az export visszaesése leginkább az észak-magyarországi és az észak-alföldi, legkevésbé pedig a dél-dunántúli régió cégeit érintette (2.3.8. ábra).

A tisztán belföldi tulajdonban lévő cégeknek a fele (55,3 százaléka) nem exportál. A többségi belföldi tulajdonban lévő vegyesvállalatok számoltak be a legnagyobb arányban az exportárbevétel növekedéséről (67,1%). Az is megfigyelhető, hogy minél nagyobb volt az export részarány a cég árbevételén belül, a vállalat annál nagyobb valószínűséggel volt képes növelni az export árbevételét 2004. első félévében. Ez az arány az árbevétel több mint 2/3-át exportálók körében 59,1%, az árbevétel kevesebb mint 1/3-át exportálóknál pedig 29,6% volt. A fenti különbségek megegyeznek az elmúlt évek eredményeivel.

2.3.8. ábra: A vállalatok export értékesítése (elmúlt fél évben), egyenleg, 2004. április, N=1066

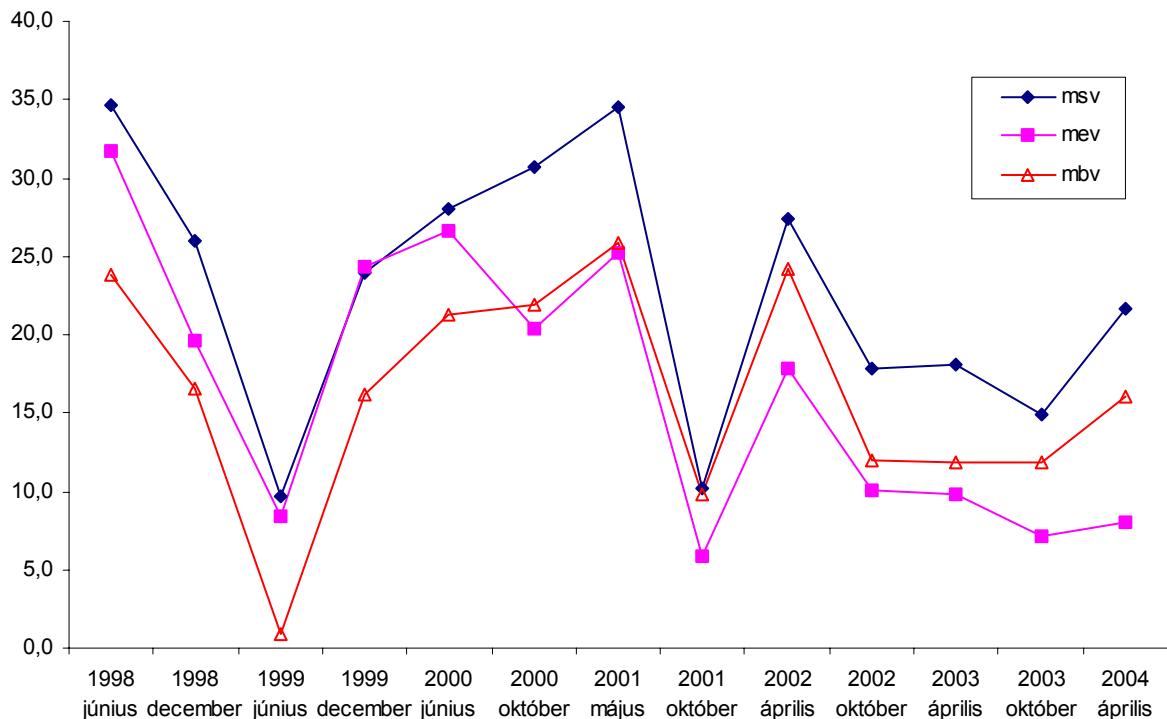

2.4. Rendelésállomány / Order-books

A rendelésállomány volumene várhatóan a vállalatok 36,6%-ánál fog nőni és 14,1%-ánál csökkenni a következő hat hónapban, ami a korábbiakhoz képest kisebb mértékű növekedést jelez. Az előző félévhez képest az összes megrendelés, és a belföldi megrendelés alakulását mutató egyenleg is nagymértékben javult, míg az exportértékesítési előrejelzések kisebb mértékű javulást mutatnak.

A belföldi értékesítési lehetőségek némileg kedvezőbbek, mint a külföldiek: a vállalatok 33,2 százaléka számít a belföldi megrendelések volumenének növekedésére, és a cégek 20,9 százaléka a külföldi értékesítési lehetőségek javulására (2.4.1. ábra).

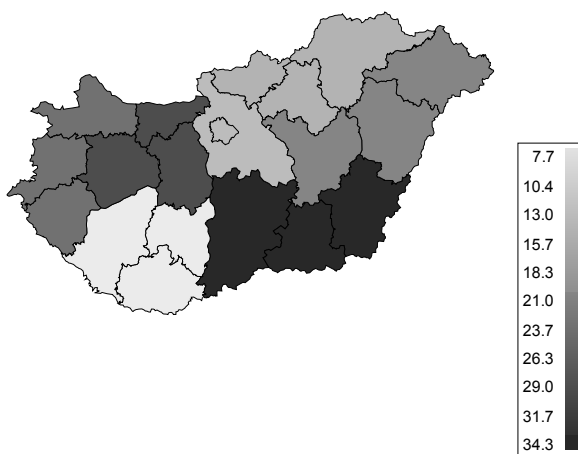
2.4.1. ábra: A rendelésállomány várható alakulása, 1998-2004, egyenleg

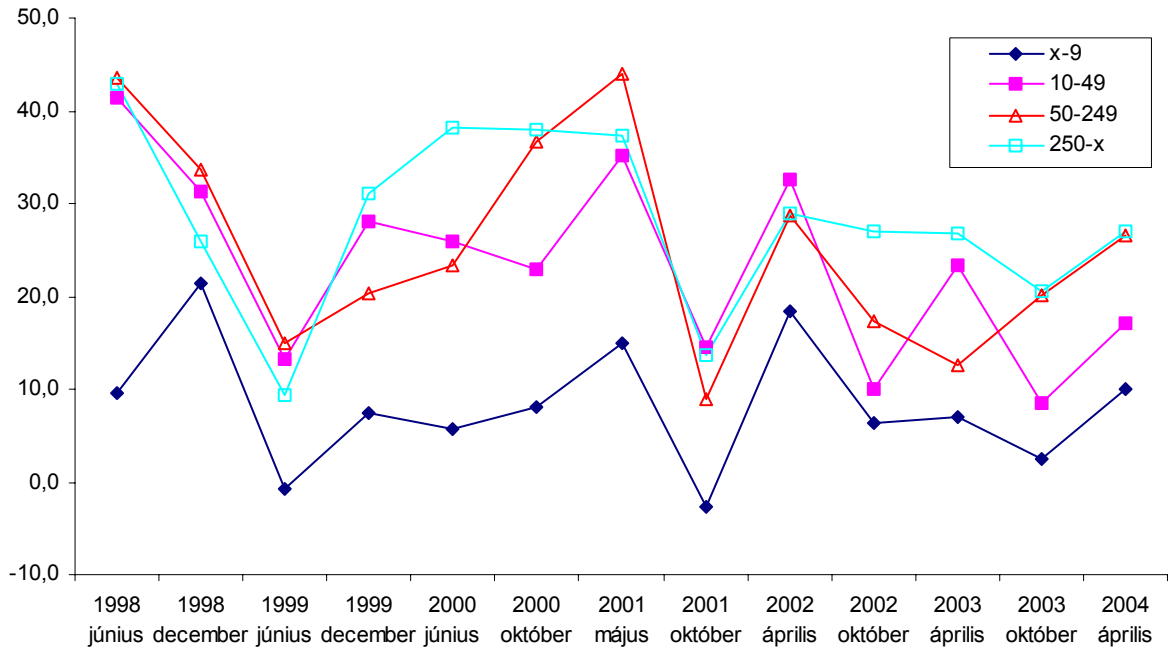
msv: összes megrendelés; mev: export megrendelések; mbv: belföldi megrendelések

A megrendelések volumenének növekedéséről a legnagyobb arányban a dél-alföldi (48,5%), legkisebb arányban pedig a dél-dunántúli (27,1%) és az észak-magyarországi (28,7%) számoltak be. Egyéb lényeges különbség nincs a régiók között (2.4.2. ábra). A megrendelések növekedéséről beszámoló vállalatok aránya egyértelműen növekszik a vállalat méretével. A kilenc főnél kevesebbet foglalkoztató vállalatok 30,4 százaléka, míg a 250 főnél nagyobb vállalatok 39,3 százaléka számolt be a megrendelések volumenének a növekedéséről (2.4.3. ábra). A külföldi tulajdon alapján azt találjuk, hogy a legnagyobb arányban (75,6%) a belföldi többségi tulajdonban lévő vegyesvállalatok számítanak az összes megrendelés növekedésére a következő félévben (2.4.4. ábra). Ha az exportarányt tekintjük, azt látjuk, hogy az egyharmadnál kisebb exportarányal rendelkező vállalatok kilátásai a legkedvezőbbek. Itt a vállalatok 54,2 százaléka várja a megrendelések növekedését, miközben az exporttal nem rendelkező vállalatoknál ez az arány 31,3% (2.4.5. ábra). Ez összefügg azzal, hogy az exportra is értékesítő vállalatoknál nagyobb a külföldi tulajdon aránya. Az ágazatok alapján szintén eltéréseket figyelhetünk meg vállalatok között. A legkedvezőbbek az építőipar és az ipar várakozásai, a legpesszimistább várakozásokról pedig a szállító vállalatok számoltak be.

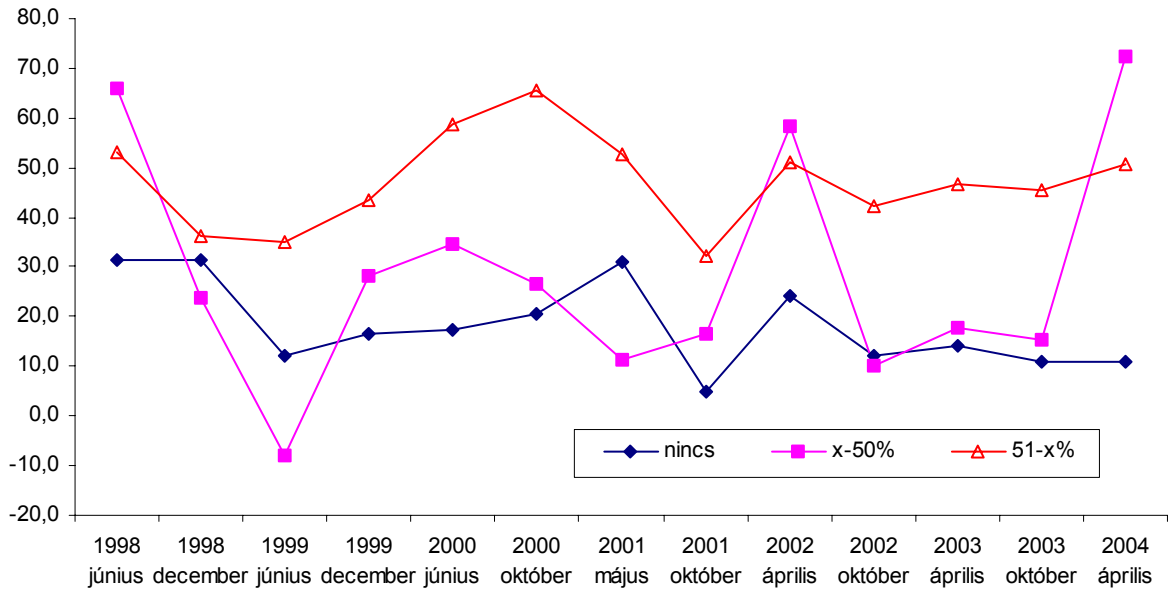
2.4.2. ábra: Az összes rendelésállomány várható változása, egyenleg, 2004. április, N=1371

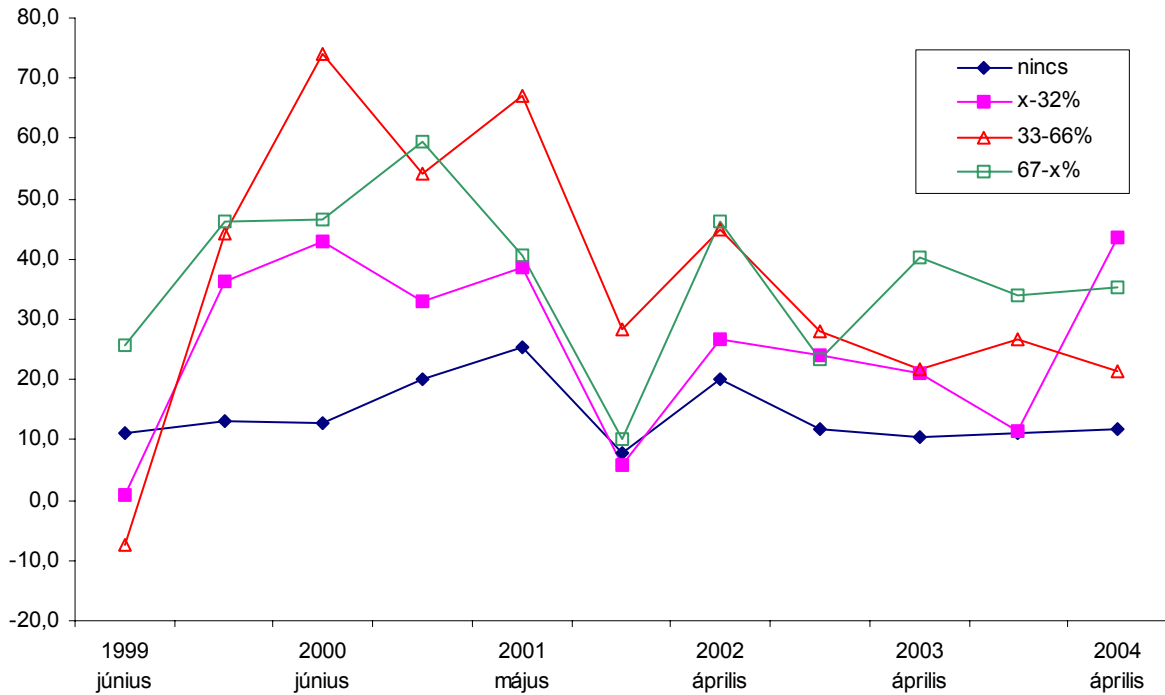
2.4.3. ábra: A rendelésállomány várható változása létszám-kategóriák szerint, egyenleg, 1998-2004

2.4.4. ábra: A megrendelések várható alakulása a következő fél évben a külföldi tulajdon aránya szerint, egyenleg, 1998-2004

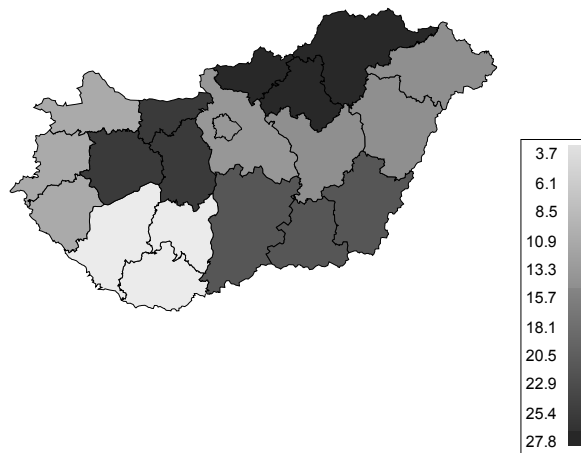

2.4.5. ábra: A megrendelések várható alakulása a következő fél évben az export árbevételen belüli aránya szerint, egyenleg értéke, 1999-2004

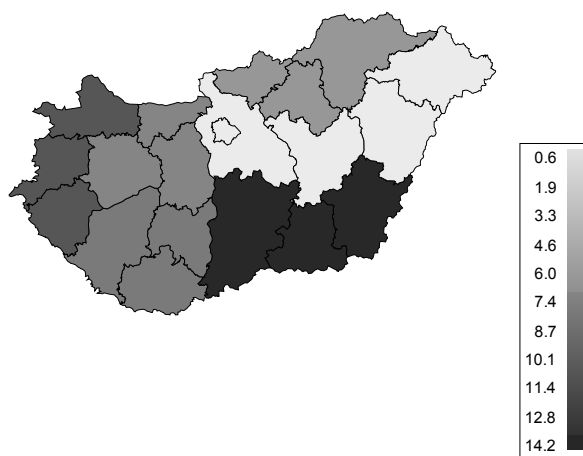
A belföldi értékesítési várakozások tekintetében hasonló eltéréseket tapasztalhatunk, mint az összes megrendelési volumen várható változásánál a különböző vállalati kategóriák között. Ennek megfelelően a belföldi értékesítési volumen várhatóan javulni fog a cégek méretének növekedésével. A vállalatok tulajdonosi típusa alapján hasonló eltéréseket tapasztalhatunk a belföldi értékesítési várakozások terén, mint az összes megrendeléssel kapcsolatban: a vegyes, de többségi belföldi tulajdonban lévő vállalatok várakozásai a leoptimistábbak. Az egyes ágazatok között azonban számottevő eltéréseket találhatunk. Az építőipari vállalatok az átlagosnál nagyobb mértékben (55,8%) várják a megrendelések volumenének a növekedését, miközben a szállító vállalatoknál ez az arány mindössze 11%. A belföldi értékesítésre vonatkozó várakozások Észak-Magyarországon a legjobbak (42,5%), és Dél-Dunántúlon a legrosszabbak (25,5%) (2.4.6. ábra).

2.4.6. ábra: A belföldi megrendelés várható változása, egyenleg értéke, 2004. április, N=1346

Az *export megrendelések* növekedését a cégek 20,9%-a várja, míg 28,3%-uk számít változatlan színvonalra, 6,5%-uk csökkenésre, 44,3% pedig nem rendelkezik export rendelésállománnyal. Az exportáló cégek körében a cégek várakozásai javulnak a cég méretének növekedésével: az 50 fő felett foglalkoztató cégek 29,2%-a számít az export rendelésállomány növekedésére, míg a 10 fő alatti vállalatoknak kevesebb mint 9,5%-a. Ugyanígy a külföldi tulajdon jelenléte is pozitív kapcsolatban áll az export várakozásokkal: ahol nincs külföldi tulajdonos, ott csak a cégek 10%-a számol a megrendelések növekedésével, ahol pedig van ilyen, ott 67,1%-a. Ebben az esetben is a vegyes, de belföldi többségi tulajdonban lévő vállalatok kilátásai a legkedvezőbbek. Az export megrendelések növekedésére legnagyobb arányban továbbra is az ipar számít (31,4%). Ezzel szemben a kereskedelemmel és szállítással foglalkozó vállalatok igen borúlátók: ezeknek a vállalatoknak mindössze a 4,9 illetve 3 százaléka számít az exportmegrendelések növekedésére a következő hat hónap során. A régiók között a cégek várakozásai a Dél-alföldön és a Nyugat-Dunántúlon a legkedvezőbbek (32,5% és 27,9%) (2.4.7. ábra).

2.4.7. ábra: Az export megrendelés várható változása régiónként, egyenleg, 2004. április, N=1083

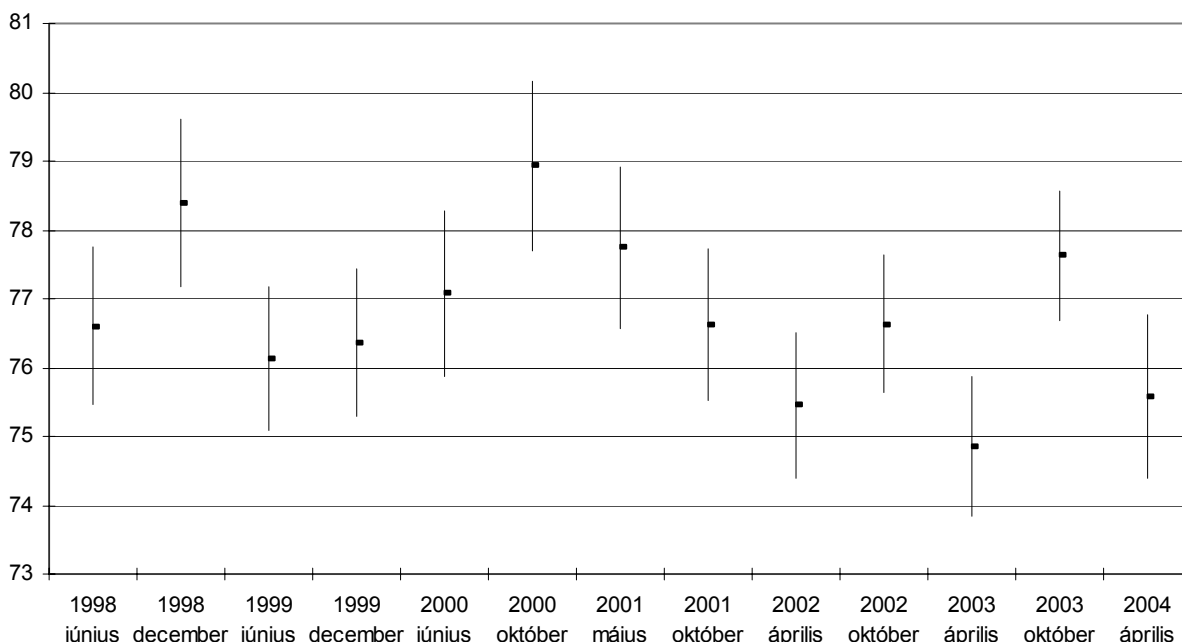

2.5. Kapacitáskihasználtság / Capacity utilization

Az átlagos kapacitáskihasználtság csökkent az elmúlt felvételhez képest (2.5.1. ábra). A változás 2 százalékpont, így a cégek átlagos kapacitáskihasználtsága 75,6% volt a felmérés szerint 2004 áprilisában. Az átlagos kapacitáskihasználtság 1998 óta 75-79% között mozog, kis eltérésekkel, amelyek irányában jól mutatják az ipari termelés és értékesítés egyébként megfigyelhető hullámzását. 2004. elején a legmagasabb értéket az iparban és az építőiparban, a legalacsonyabbat pedig az idegenforgalomban (lásd a 2.5.1. táblázatot) láthatjuk. A nagyobb cégek körében magasabb, a kisebbeknél pedig alacsonyabb a kapacitáskihasználtság (a több mint 50 főt foglalkoztatóknál 80,7%, a 10 fő alattiaknál pedig 66,5%). További számottevő különbség érzékelhető a külföldi és a magyar tulajdonban lévő cégek között: az előbbieknél átlagosan 85,5%, az utóbbiaknál pedig 73,8%. A kibocsátás több mint 2/3-át exportáló cégek között 82,9%, ahol pedig csak belföldre szállítanak, ott átlagosan 74,6%. A kapacitások kihasználtsága a Közép-Dunántúlon a legmagasabb (79,7%), Észak-Magyarországon pedig a legmagasabb (68,9%).

A vállalatok az előző félévhez képest optimistán nyilatkoztak a következő félév várható kapacitáskihasználtságáról: 23,2 százalékról 33,9 százalékra nőtt azon cégek aránya, akik a kapacitáskihasználtság további növekedését várják, ami az egyenlegmutató jelentős javulását eredményezte az elmúlt félévhez képest (2.5.2. ábra).

2.5.1. ábra: A kapacitások átlagos kihasználtsága, 1999-2004, %

Magyarázat: az ábrán a kapacitáskihasználás szintjének becsült minimális, átlagos és maximális értékeit közöljük.

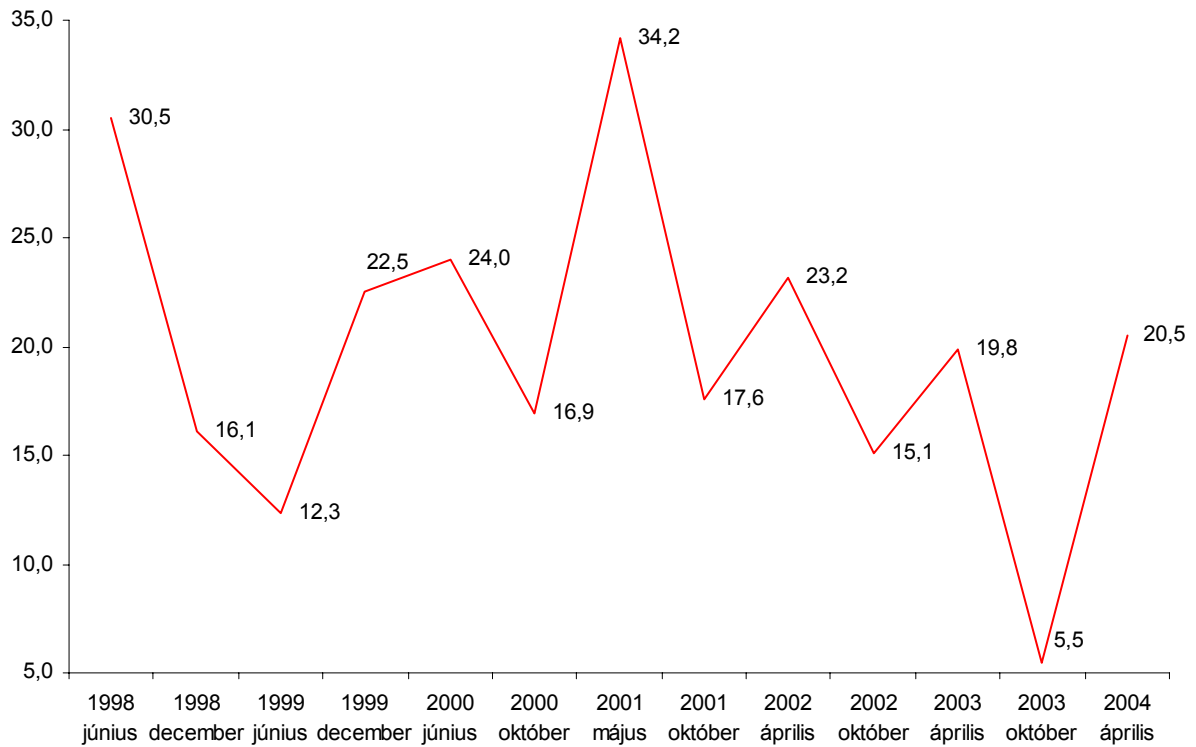
2.5.1. táblázat: A kapacitások kihasználtsága jelenleg, 2004. április, %

gazdasági ág (NACE 2)	N	Átlag	Medián	Szórás
Ipar (10-41)	561	78,1	80,0	18,2
Építőipar (45)	121	76,5	80,0	17,4
Kereskedelem (50-52)	125	71,4	75,0	18,1
Idegenforgalom (55)	23	56,7	54,8	19,2
Szállítás (60-64)	115	67,4	79,1	27,2
Szolgáltatás (65-67, 70-74, 80-93)	150	76,0	80,0	21,7
Összesen	1095	75,3	80,0	20,3

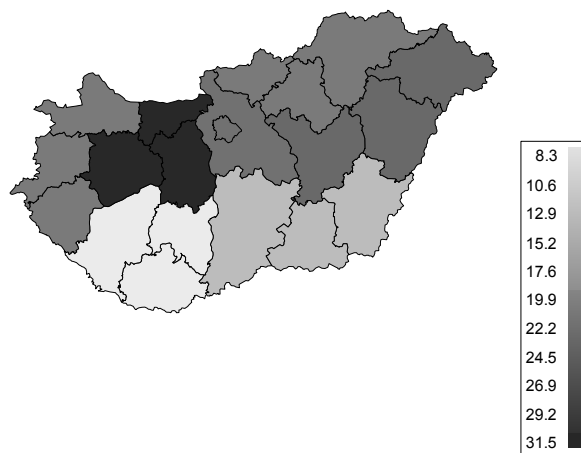
A kapacitáskihasználtság várható változása szintén összefüggésben van a vállalatok vizsgált jellemzőivel. A külföldi tulajdonhányad és a vállalati méret növekedésével párhuzamosan növekszik a kapacitáskihasználtság növekedésére számító vállalatok aránya is. A 10 főnél kisebb vállalatoknak mindössze a 27,7%-a, míg a 250 főnél nagyobb vállalatoknak a 32,2 százaléka számít a kapacitáskihasználtság növekedésére. A tisztán belföldi tulajdonban lévő vállalatok 28,8 százaléka vár a kapacitáskihasználtság növekedésére, miközben a többségi külföldi tulajdonossal rendelkező vállalatoknál ez az arány jóval magasabb, 47,3%. Említésre méltó eredmény, hogy a többségi külföldi tulajdonban lévő vállalatoknak mindössze a 8,6 százaléka fogja várhatóan csökkenteni a kapacitáskihasználtságát a következő hat hónapban. Az exporthányad alapján nincs jelentős különbség a vállalatok között.

A 2004. áprilisi felmérésben részt vevő építőipari vállalatok 55,2 százaléka számít a kapacitáskihasználtság növekedésére, amely ágazatok szerint a legnagyobb arány. Az átlagostól a szállítási vállalatok várakozásai is eltérnek. A vállalatoknak a 28,2 százaléka számít a kapacitáskihasználtság csökkenésére, és 11,7 százalékuk annak növekedésére: ez a legnagyobb negatív egyenleg érték az egyes vállalati csoportok között. A kapacitáskihasználtság növekedésére az átlagosnál nagyobb arányban számítanak a következő félévben az Észak-Alföldön és a Nyugat-Dunántúlon található vállalatok vezetői (2.5.3. ábra).

2.5.2. ábra: A kapacitáskihasználtság várható változása, egyenleg, 1999-2004

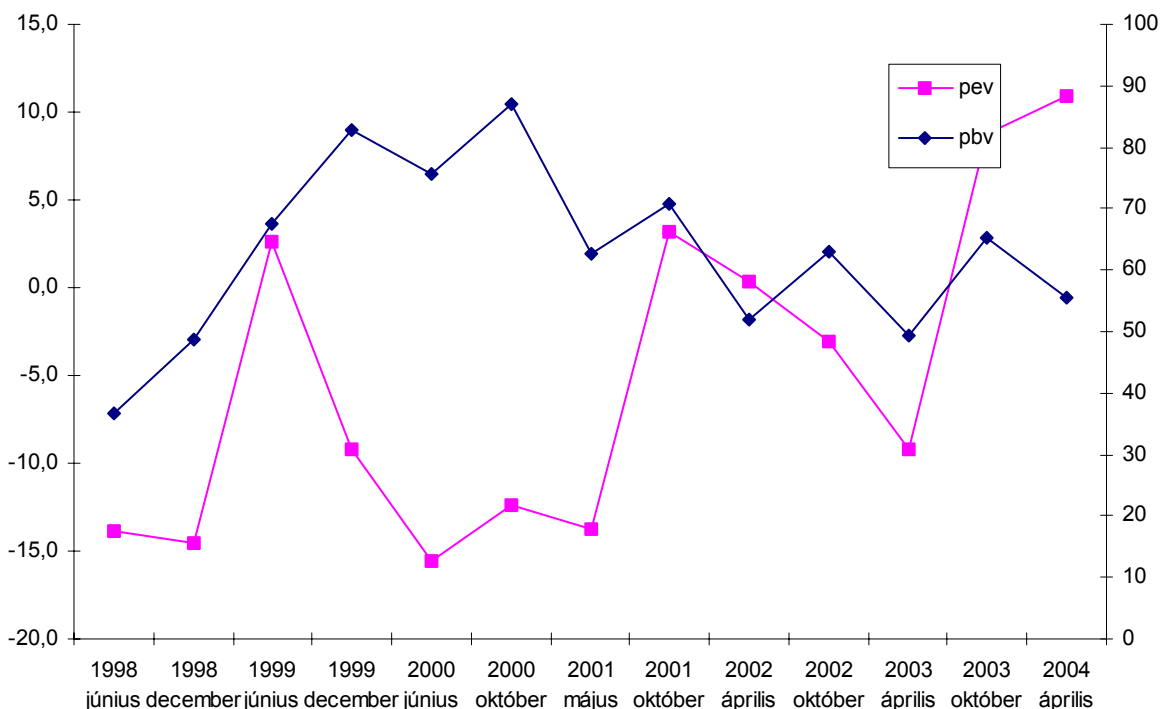
2.5.3. ábra: A kapacitáskihasználtság várható változása az egyes régiókban, egyenleg, 2004. április, N=1387

2.6. Árak / Prices

Az októberi felvétel adatai az export árak növekedési ütemének emelkedését és a belföldi termelői árak növekedési ütemének csökkenését jelzik előre a következő hat hónapban (lásd a 2.6.1. ábrát).

2.6.1. ábra: A belföldi és az export árak várható alakulása a következő fél évben, egyenleg, 1999-2004

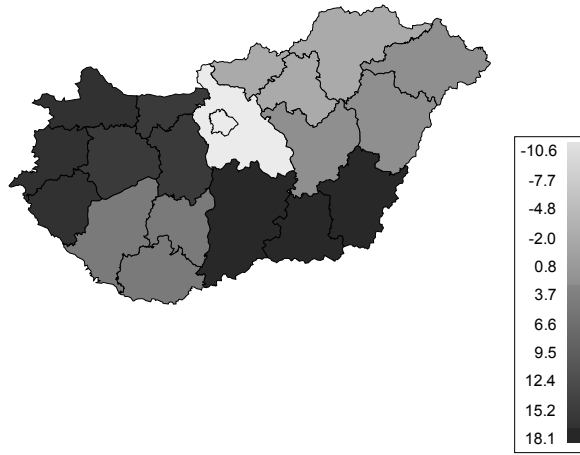

pev: export árak várható alakulása a következő fél évben, bal skála

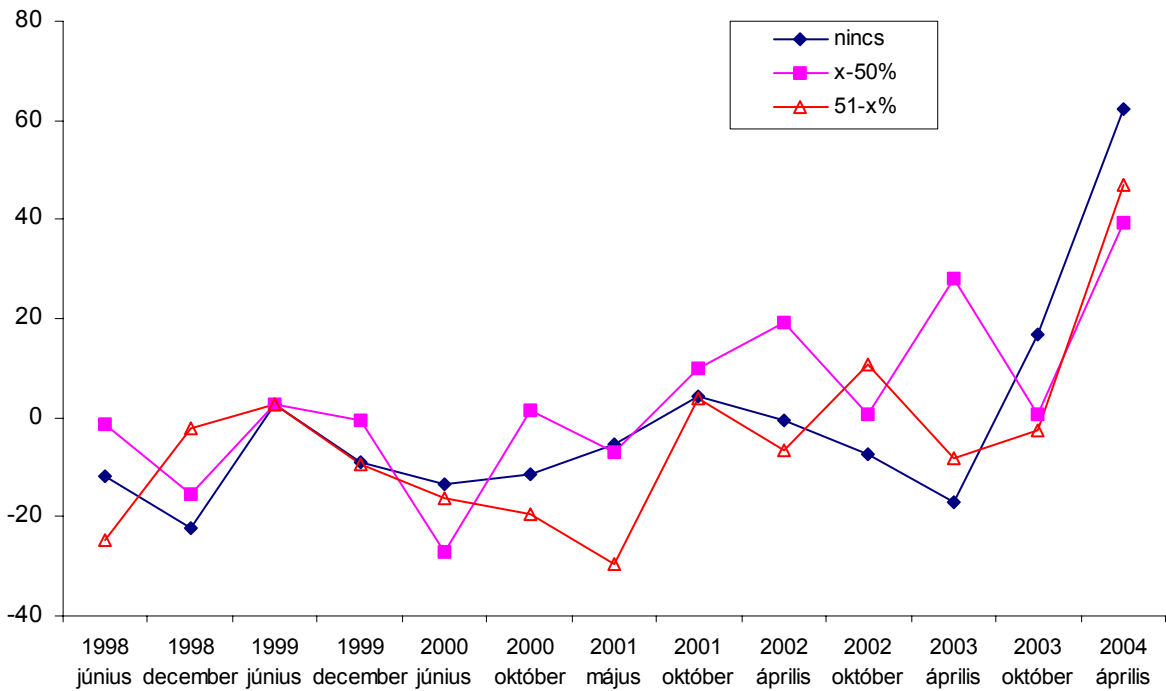
pbv: belföldi értékesítési árak várható alakulása a következő fél évben, jobb skála

Az export értékesítési árakat várhatóan a vállalatok 18,1 százaléka fogja növelni a következő félévben és mindössze 7,2 százaléka csökkenteni. Az észak-alföldi térségben a vállalatoknak a 93,3 százaléka áremelés helyett inkább azonos szinten tartja az export árakat, miközben a Közép-Dunántúlon a vállalatoknak csak a 61,1 százaléka teszi ezt. Az utóbbi térségben a vállalatoknak kiemelkedően magas százaléka (27,8%) tervezi az export árak növelését (2.6.2. ábra). Továbbá, a vegyes, de többségi belföldi tulajdonban lévő vállalatok magas arányban (33,8%) tervezik az export értékesítési árak növelését a többi vállalati csoporthoz képest (lásd a 2.6.3. ábrát).

2.6.2. ábra: Az export árak várható változása, egyenleg, 2004. április, N=719

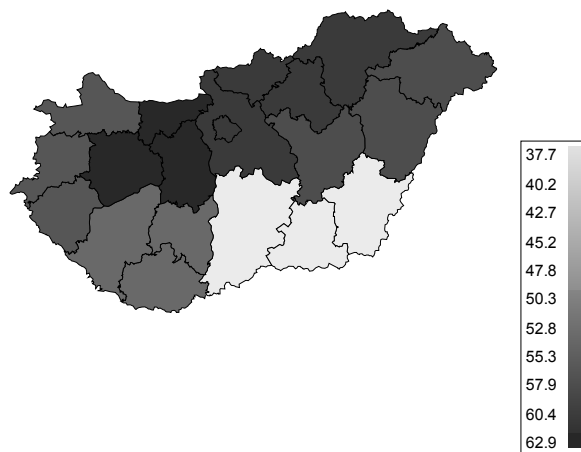
2.6.3. ábra: Az export árak várható alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, egyenleg, 1999-2004

A felvétel eredményei szerint a *belföldi termelői árak* várhatóan csökkenő ütemben fognak nőni a következő hat hónapban. A vállalatoknak mindössze a 7,2 százaléka tervezi a belföldi árak inflációnál nagyobb mértékben történő növelését, az inflációval azonos mértékben történő növelését 28,1, miközben 38 százalékuk az árak változatlan szinten tartását tervezi.

A vállalatok méretével együtt nő az exportárak növelését tervező vállalatok aránya. A tíz fő alatti vállalkozások és az 50 főnél többet foglalkoztató vállalatok között 13,9 százalékpontos különbséget figyelhetünk meg e téren. A tisztán belföldi tulajdonban lévő vállalatok az átlagosnál nagyobb mértékben tervezik növelni export áraikat. Továbbá, az átlagosnál nagyobb árnövekedés várható az észak-magyarországi és a közép-dunántúli térségekben (2.6.4. ábra). Az építőiparba és a kereskedelembe tartozó cégek a belföldi árakat is az átlagosnál nagyobb mértékben (74,1% és 76,4%) tervezik növelni.

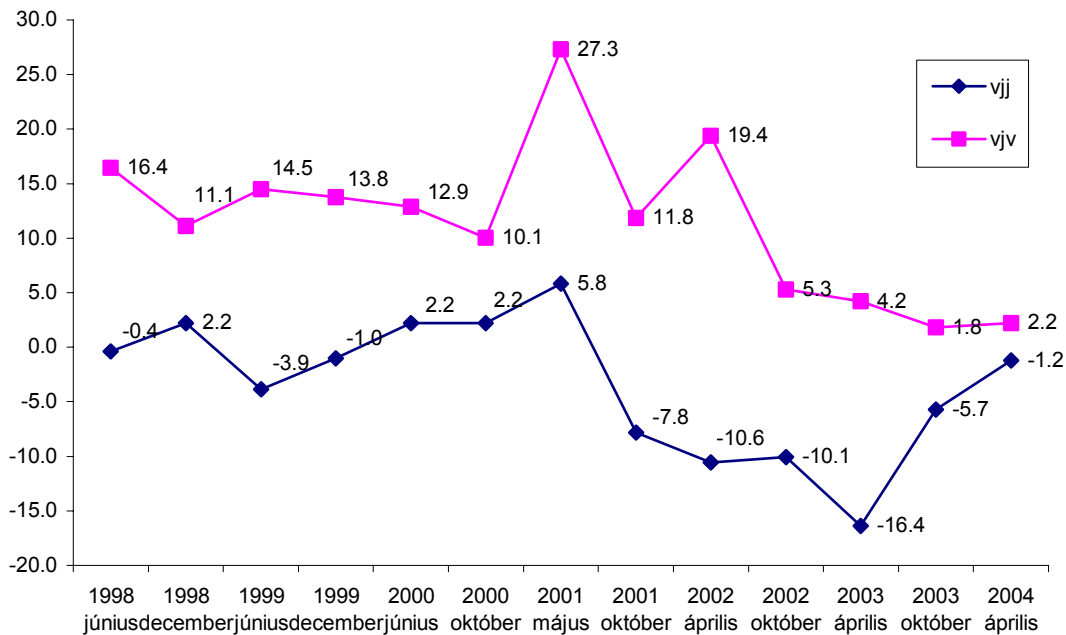
2.6.4. ábra: Belföldi árak várható változása, egyenleg, 2004. április, N=1409

2.7. Jövedelmezőség / Company performance

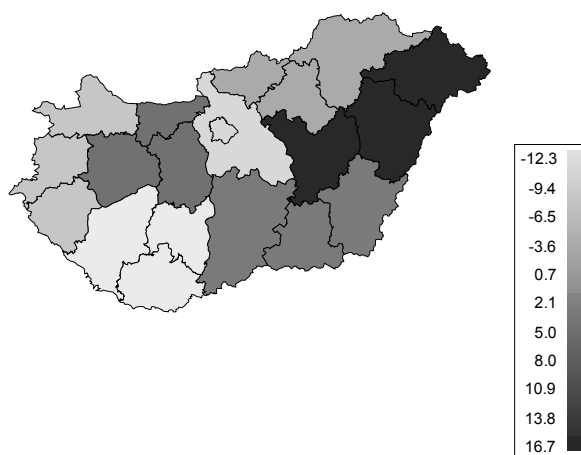
A cégek kedvezőbben nyilatkoztak a jelenlegi jövedelmezőségük szintjéről, mint fél évvel ezelőtt. Az egyenlegmutató 4,5 százalékpontos javulását tapasztalhatjuk. A vállalatok 23,7 százaléka találja rossznak, 22,5 százaléka pedig jónak a jelenlegi jövedelmezőséget. Alig tapasztalhatunk különbséget az előző felméréshez képest, ha a vállalkozások *várt jövedelmezőségét* nézzük. 2002 áprilisában jelentős csökkenést lehetett megfigyelni, és a vállalatok várakozásai nem javultak jelentősen azóta. 2002 októberében a vállalatoknak mindössze a 23,4 százaléka számított arra, hogy javulni fog a jövedelmezőség, ez az arány a jelenlegi felmérés alapján is csak 25,8 százalék. Fontos azonban megjegyezni, hogy a „rossz” jövedelmezőségről beszámoló vállalatok nem feltétlenül veszteségesek, mindössze *az elvart szintnél* alacsonyabb a jövedelmezőségük. Ebből következően a 2.7.1. ábra negatív értékei is mindössze azt jelentik, hogy a vállalatok nagyobb hányada elégedetlen a jelenlegi jövedelmezőséggel. (2.7.1. ábra).

2.7.1. ábra: A jelenlegi és a várható jövedelmezőség alakulása, egyenleg, 1998-2004

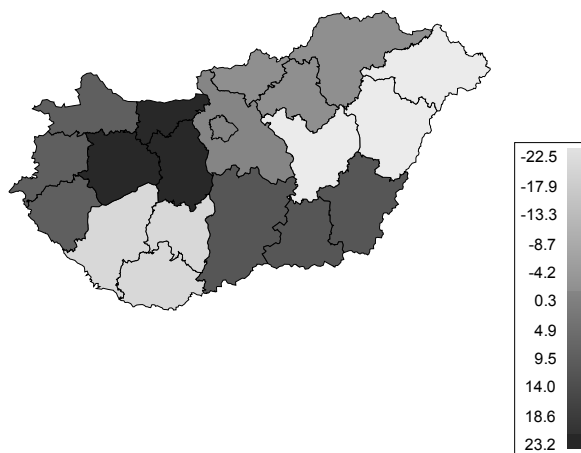

vjj: jelenlegi jövedelmezőség
vjv: várható jövedelmezőség

2.7.2. ábra: A vállalatok jelenlegi jövedelmezősége, egyenleg, 2004. április, N=1454

2.7.3. ábra: A vállalatok várható jövedelmezősége, egyenleg, 2004. április, N=1438

A jelenlegi jövedelmezőségről alkotott vélemény a legkedvezőbb a vegyes, de többségi belföldi tulajdonosú vállalatoknál (30,2%). Ahol a kibocsátás kevesebb mint 1/3-a kerül exportra a „jó” válaszok aránya 24,5%, a 2/3-nál magasabb exporthányad esetében ez az arány már 30,3%.

Az egyes régiók között a közép-dunántúli vállalatok vezetőinek véleménye a legkedvezőbb. Itt az átlagosnál (22,5%) 12,4 százalékponttal nagyobb arányban említették, hogy jó a vállalat jövedelmezősége. Az átlagosnál kedvezőtlenebb a dél-dunántúli térség vállalat vezetőinek a megítélése, ahol mindössze 16,2%-uk találta jónak a jelenlegi jövedelmezőséget (2.7.2. ábra).

A közép-dunántúli vállalatok az átlagosnál nagyobb arányban számítanak a jövedelmezőség javulására a következő hat hónapban (35,5%). Az észak-alföldi

térségben pedig viszonylag magas a helyzet romlására számítók aránya (10,4%) (2.7.3. ábra).

A jelenlegi jövedelmezőség megítélésében nem tér el jelentősen a különböző exporthányaddal rendelkező vállalatok véleménye. Azonban a jövőbeli kilátások a legmagasabb exporthányaddal rendelkező vállalatok körében a legkedvezőbbek. A több mint 2/3 arányban exportáló cégek esetében a számított egyenleg mutató értéke 17 pont, miközben a csak belföldre értékesítő vállalatok esetében a mutató értéke mínusz 4,4 pont.

2.7.1. táblázat: A jelenlegi és a várt jövedelmezőségre adott válaszok létszám-kategóriák és a tulajdonos típusa szerint, %, 2004.április

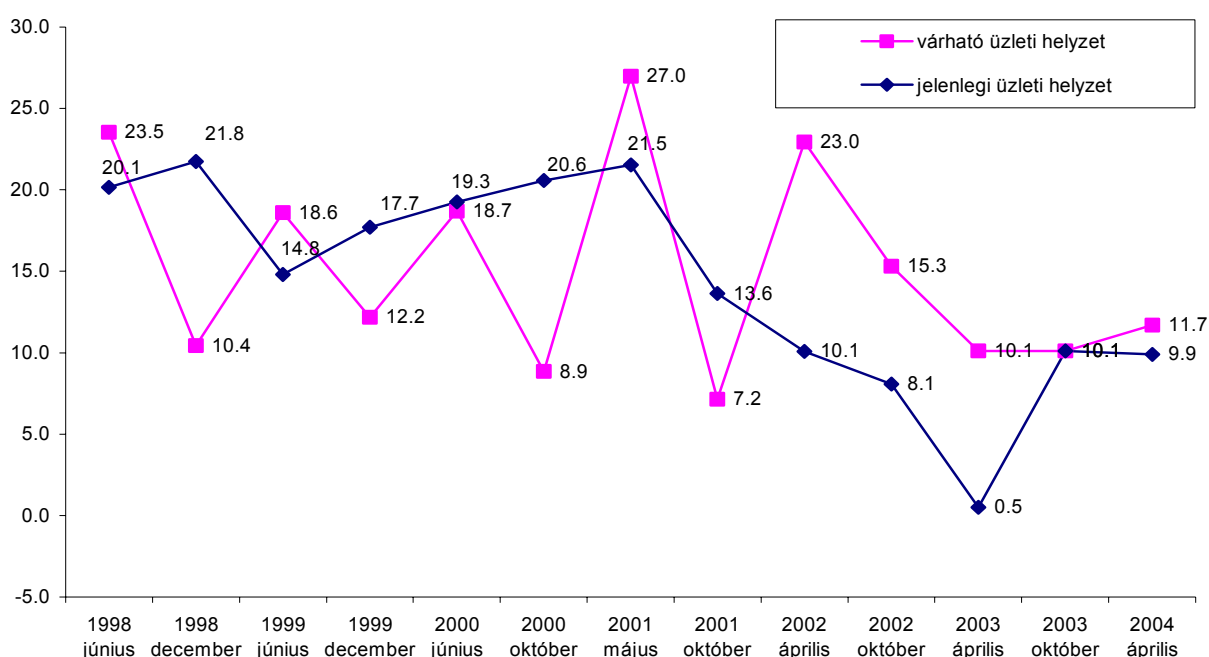
	Létszám-kategóriák szerint				A külföldi tulajdon szerepe szerint		
	10 fő alatt	10-49 fő	50-249 fő	250 fő felett	nincs	50 %-nál kevesebb	51%-nál több
Jó	12,1	15,7	20,7	29,7	19,0	30,2	20,7
Kielégítő	54,7	58,1	59,7	50,1	54,8	30,2	66,9
Rossz	33,2	16,2	19,7	20,2	26,2	39,6	12,4
	N=1374				N=1059		
Javulni fog	29,3	30,5	25,2	25,0	22,5	51,6	26,7
Azonos marad	47,3	49,5	54,6	48,8	48,8	26,3	62,1
Romlani fog	23,4	20,0	20,2	16,2	28,7	22,1	11,3
	N=1363				N=1050		

A 2.7.1. táblázatban látható, hogy a kisebb vállalatok elégedetlenebbek a jelenlegi jövedelmezőségükkel, mint a nagyobb cégek. A várható jövedelmezőség tekintetében nem tapasztalhatunk számottevő különbséget a vállalatok között. A vegyes, de többségi belföldi tulajdonban lévő vállalatok a leginkább optimisták. A vállalatok közötti különbségek a jövedelmezőséggel kapcsolatban nem változtak jelentősen az előző felvétel óta.

2.8. Üzleti helyzet / Business situation

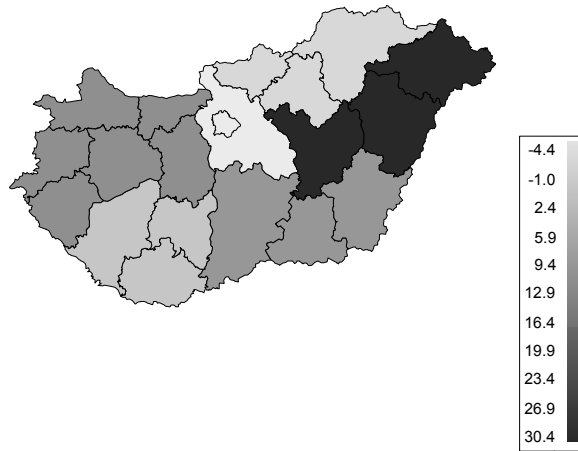
A vállalat jelenlegi üzleti helyzete a megkérdezett cégek 25,8%-a szerint jó. Kielégítő helyzetről számolt be a vállalatok 59%-a, és 15,5%-uk szerint rossz a vállalat üzleti helyzete. Ez az eredmény szinte teljesen megegyezik az előző felvétel során kapottal. A várható üzleti helyzet kismértékben javult: a vállalatoknak a 30,9%-a számít a helyzet javulására, és további 49,9%-uk a helyzet változatlanságára. A helyzet romlását a cégek 19,2% várja. Az egyenleg mutató értéke 1,6 ponttal nőtt 2003 októberéhez képest (2.8.1. ábra).

2.8.1. ábra: A jelenlegi és a várható üzleti helyzet alakulása, egyenleg, 1998-2004

A jelenlegi üzleti helyzetre számított egyenleg mutató mindössze az észak-alföldi régió vállalatainál haladja meg lényegesen az átlagos értéket (30,4 pont). A 'jó' és a 'rossz' válaszok különbségét mutató egyenleg Közép-Magyarországon a legalacsonyabb, -4,5 pont (2.8.2. ábra).

2.8.2. ábra: A vállalatok jelenlegi üzleti helyzetete, egyenleg értéke, 2004. április, N=1450

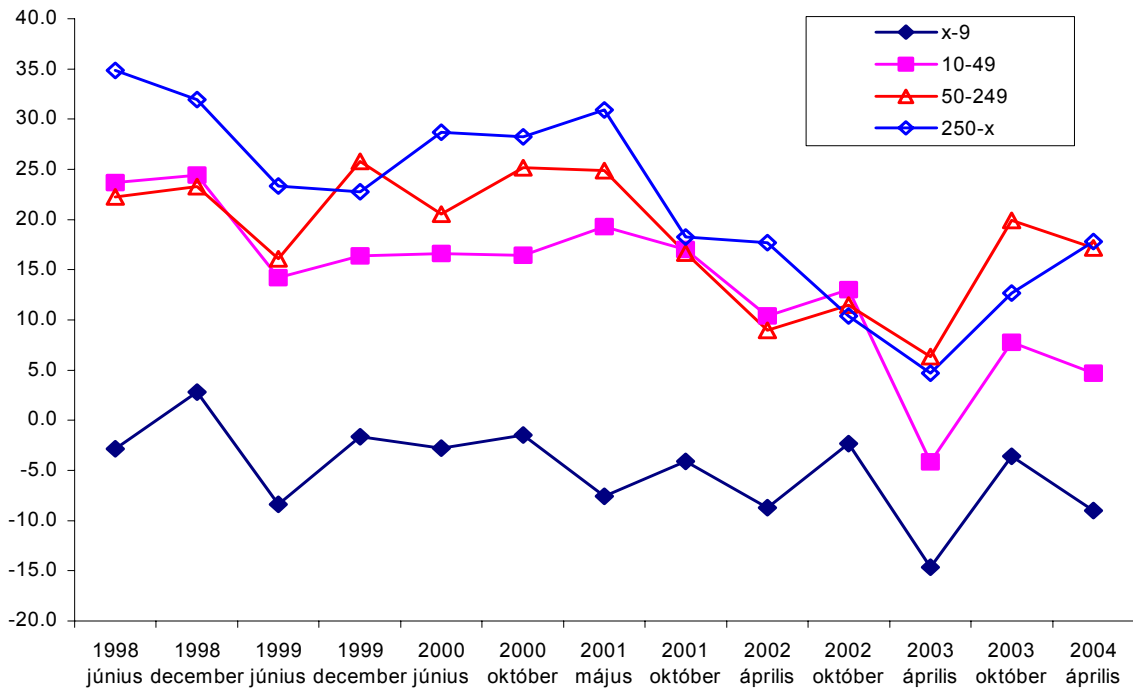

A többségében külföldi tulajdonú vállalatok az átlagnál nagyobb arányban (31%) jelezték, hogy jó a jelenlegi üzleti helyzetük, míg jelentősen rosszabbnak ítélik meg ezt a magyar tulajdonossal (is) rendelkező vállalatok. A vállalat mérete alapján jelentős különbségek figyelhetők meg e téren: legkevésbé a tíz főnél kevesebb létszámú vállalatok látják kedvezőnek üzleti helyzetüket. A létszám növekedésével együtt nő a pozitív válaszok aránya is. Az 50 főnél nagyobb és a 10 főnél kisebb vállalatok között 10,2 százalékpontnyi különbség van az üzleti helyzet megítélésénél (2.1.3. ábra). Az árbevételüket több mint 2/3 részben exportáló cégek véleménye a leginkább optimista, míg az ennél kisebb exportarányal rendelkező cégek értékelése jóval kedvezőtlenebb (az első csoportban a cégek 31%-ánál rossz az üzleti helyzet, míg az utóbbiban 12% ez az arány).

Az egyes gazdasági ágak között is különbséget figyelhetünk meg, azonban ez a különbség jóval kisebb, mint amit a vállalatok mérete alapján kaptunk. Az iparban és az építőiparban az átlagosnál többen (29,9% és 24,7%) látják „jó”-nak üzleti helyzetüket, míg a szállító vállalatok az átlagnál kisebb arányban (13,2%) nyilatkoztak így. A többi gazdasági ágazat között nem találunk különbséget.

A következő hat hónap *várt üzleti helyzetére* vonatkozó kilátások kedvezőbbek a 2001 októberében tapasztalható mélypontnál, és változatlanok az előző felméréshez képest. A vállalatok 30,9%-a számít az üzleti helyzete javulására, további 49,9%-uk pedig a helyzet változatlanágát jelezte előre. Mindössze 19,9%-uk számít a jelenleginél rosszabb kilátásokra. Ezek az eredmények nem jelentenek számottevő eltérést a fél évvel ezelőtti állapothoz képest, mindössze némileg nőtt a helyzet változatlanágát előrejelzők aránya. A vállalatok most is kedvezőbbnek látják a várt üzleti helyzetüket, mint a jelenlegit. Ez összefüggésben van a jelenlegi és a várt értékesítési kilátásokkal és a kapacitáskihasználtság jelenlegi és várható szintjével is.

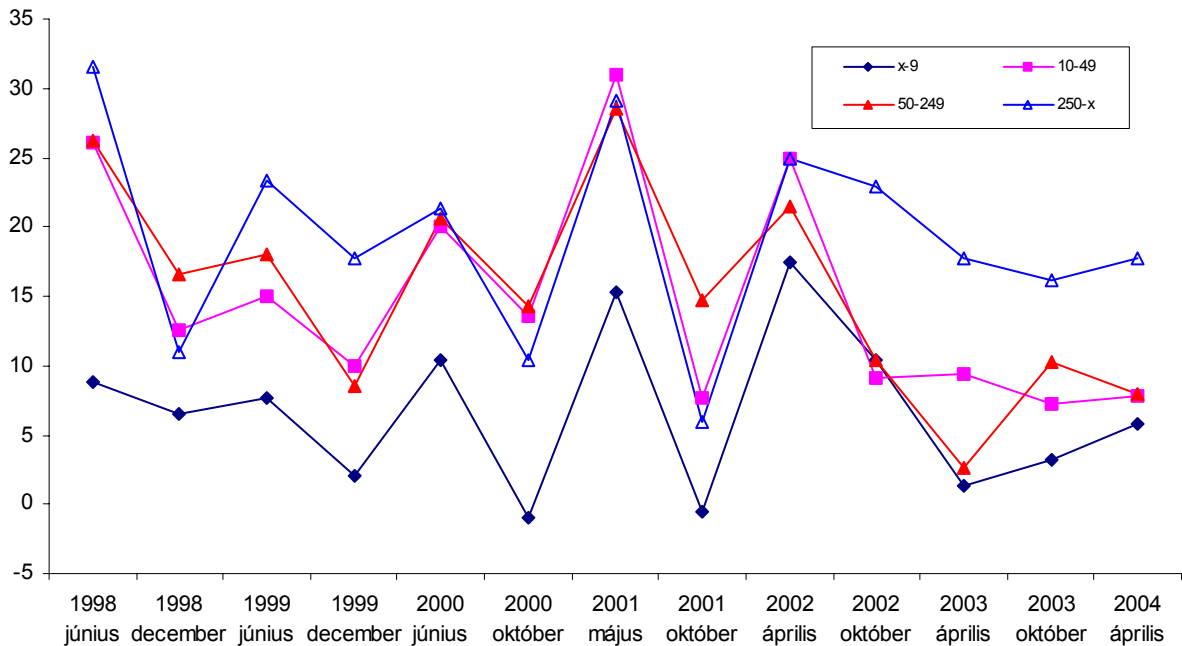
2.8.3. ábra: A jelenlegi üzleti helyzet alakulása az eltérő méretű vállalatok csoportjaiban, az egyenleg értéke, 1999-2004

A vállalat mérete szerint a 2004. áprilisi felvétel alkalmával különbséget találhatunk a nagyvállalatok és a 250 fő alatti vállalkozások között. A 250 fő alatti vállalatok átlagosan 27,2-27,5%-ban számítanak az üzleti helyzet javulására, és 19,4-21,7%-ban annak romlására. Ennél kedvezőbbnek látják a helyzetet a nagyvállalatok. A 250 fő feletti vállalatok vezetőinek 35,7%-a számol fellendüléssel és csak 17,9%-uk jelezte előre a helyzet romlását a következő félévben. A különböző méretű vállalatok véleménye azonban közelebb került egymáshoz a jelenlegi felvétel alapján (2.8.4. ábra).

A vegyes, de belföldi többségi tulajdonban lévő vállalatok lényegesen optimistábban számolnak be a következő félév üzleti helyzetéről. E vállalatok 60,4%-a számít az üzleti helyzete javulására 2004 második félévében. A tisztán belföldi tulajdonú vállalatoknak csak 20,5%-a, míg a többségi külföldi tulajdonosú vállalatoknak 55%-a vár fellendülést (2.8.5. ábra).

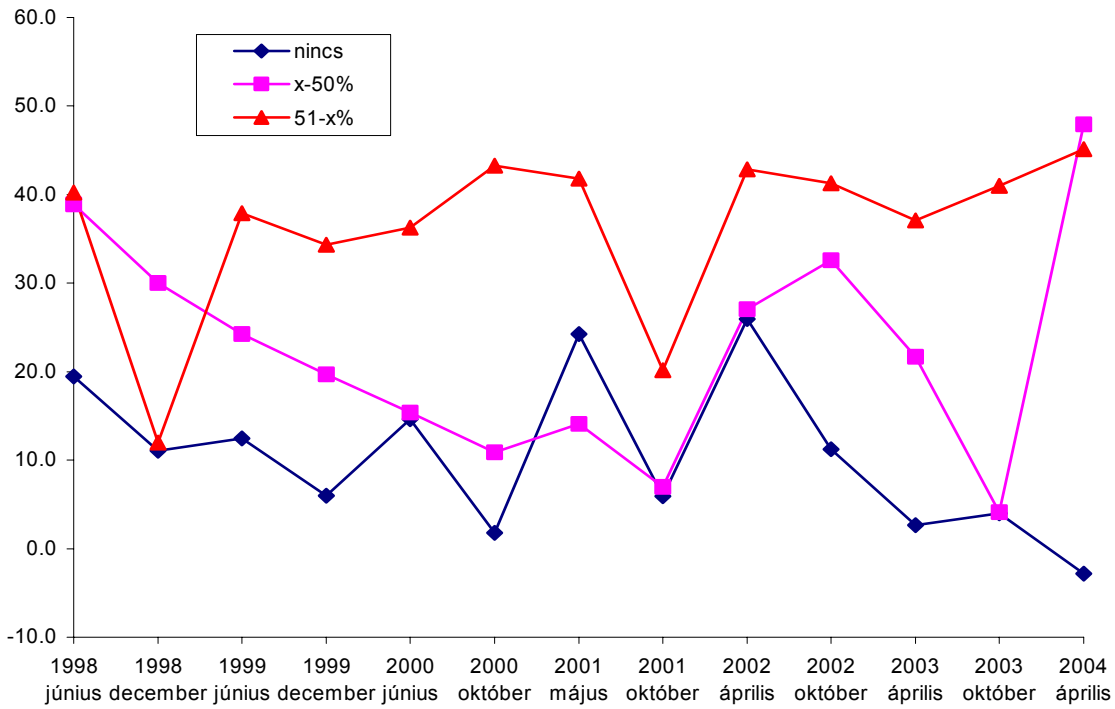
2.8.4. ábra: A várható üzleti helyzet alakulása a következő hat hónapban a foglalkoztatottak létszáma alapján, az egyenleg értéke, 1998-2004, (%)

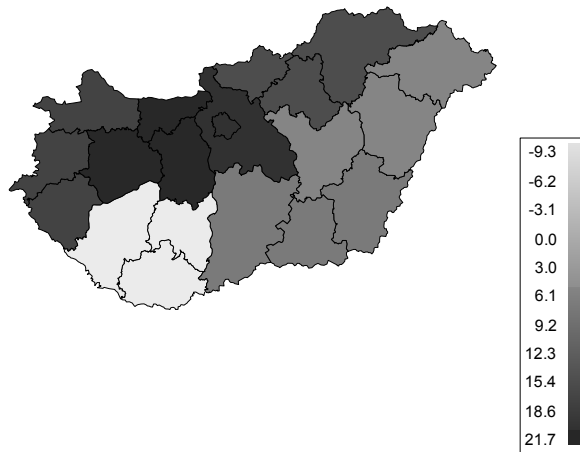
A várható üzleti helyzetre vonatkozóan a dél-dunántúli térség vállalatainak várakozásai a legkedvezőtlenebbek, a nyugat-dunántúli vállalatok várakozásai a legoptimistábbak (2.8.6. ábra). Az export forgalmon belüli arány növekedésével párhuzamosan nő a kedvező kilátásokkal rendelkező vállalatok aránya is. Az idegenforgalmi vállalatok és az építőipar kilátásai az átlagosnál kedvezőbbek a következő félévre, a szállító szektoré pedig az átlagnál kedvezőtlenebbek. A jelenlegi felmérés eredményei nem térnek el jelentősen az elmúlt felméréstől, ha figyelembe vesszük az idegenforgalomban érvényesülő szezonális hatást.

Összességében 2004 második felében nem számítunk jelentős változásra a vállalatok átlagos üzleti helyzetében. A vegyes, de többségében belföldi tulajdonú vállalatok a várható üzleti helyzet tekintetében is optimistábban nyilatkoztak az átlagosnál, és ez az eredmény összefüggésben áll a beruházási szándék és az értékesítési volumen várható növekedésével e vállalatok körében.

2.8.5. ábra: A várható üzleti helyzet alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint képzett vállalatcsoportokban, az egyenleg értéke, 1999-2004

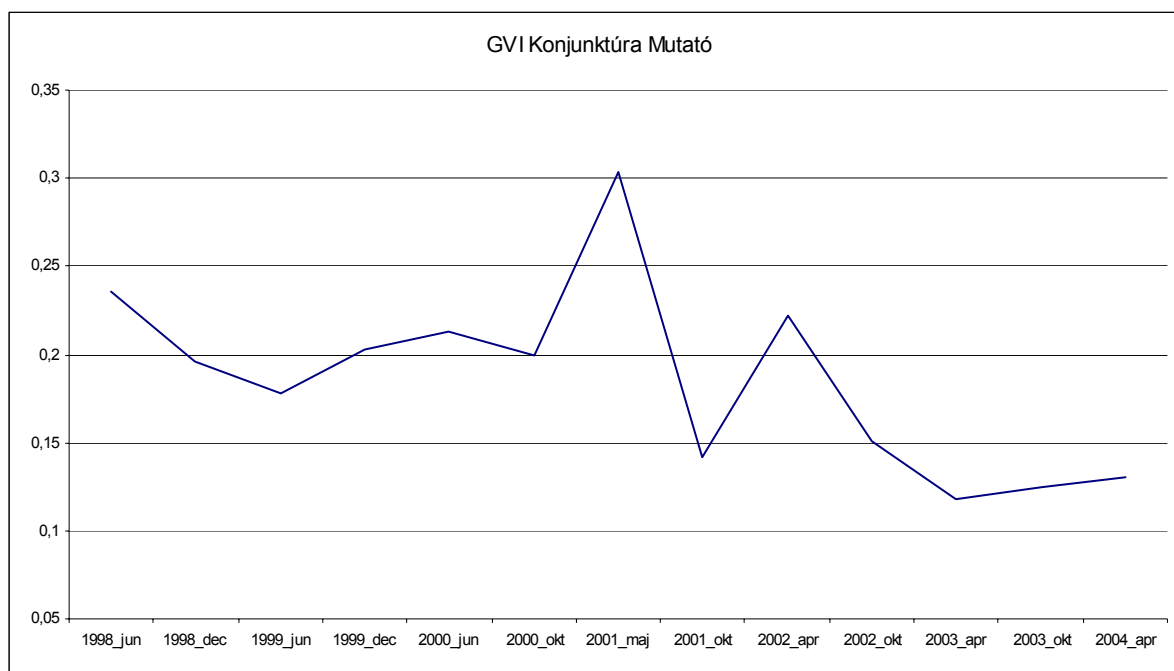
2.8.6. ábra: A vállalatok várható üzleti helyzete, az egyenleg értéke, 2004. április, N=1453

2.9. Kompozit konjunktúra indexek / Synthetic Business Survey Indexes

Az áprilisi felvétel eredményei alapján az elemi konjunktúra mutatók súlyozott átlaga alapján képzett GVI Konjunktúra Mutató szintje tovább javult az elmúlt félévhez képest (lásd a 2.9.1. ábrát).

2.9.1. ábra: GVI Konjunktúra Mutató alakulása 1998-2004

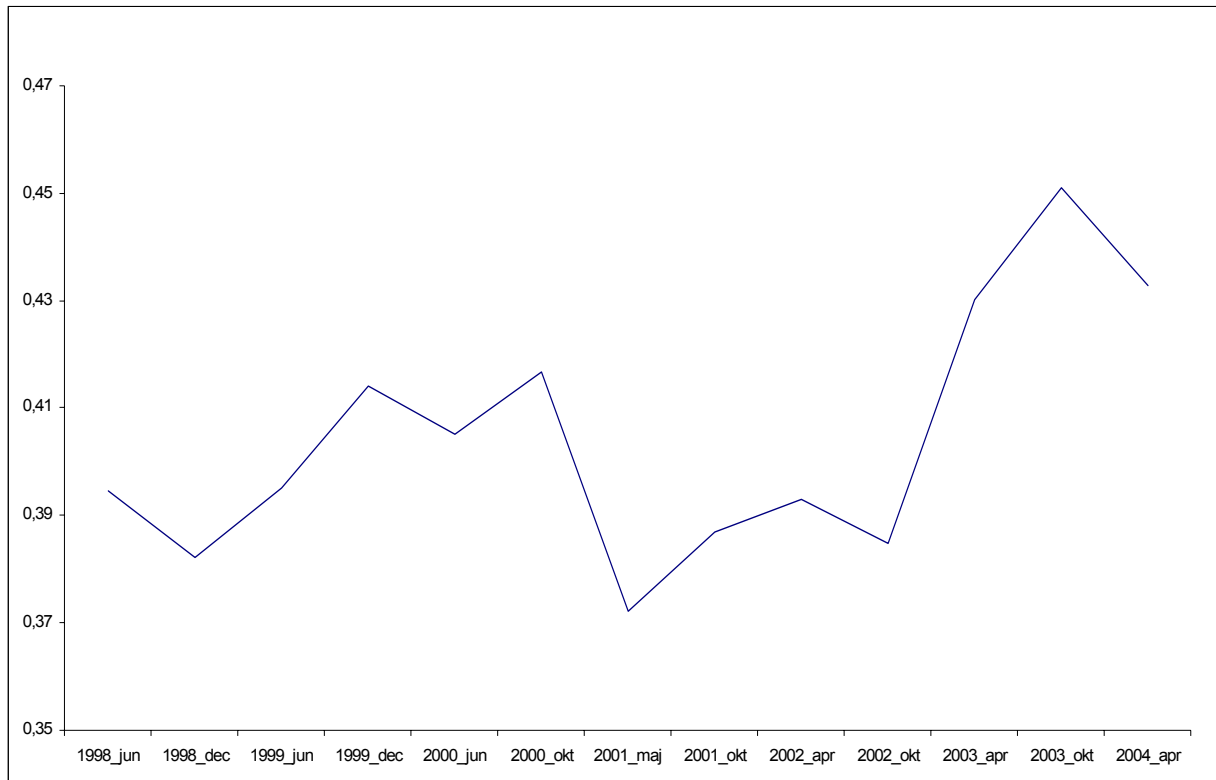

Csökkenett az egyedi vállalatok szintjén rendelkezésre álló Konjunktúra Mutató szórását figyelembe vevő GVI Bizonytalansági Mutató. Ez az üzleti életben érzékelt tendenciaváltás tartósságának egyértelmű jele, hogy csökkent a cégek üzleti döntéseit befolyásoló bizonytalanság. 2001 május óta – az üzleti kilátások romlásával párhuzamosan – az üzleti bizonytalanság növekedését tudtuk regisztrálni, addig 2003 nyara óta csökkenő tendencia jellemző és az áprilisi felvétel ennek további folytatódására utal (lásd a 2.9.2. ábrát). Feltétlenül közrejátszanak ebben a folyamatban a cégek piacain érzékelhető pozitív változások, de minden bizonnyal a gazdaságpolitikára korábban jellemző – különösen a jegybank és a pénzügyminisztérium gyakran egymásnak ellentmondó megnyilatkozásaiban megtestesülő – bizonytalanság és inkonzisztencia csökkentése irányába tett lépések is. A Bizonytalansági Mutató ezzel együtt viszonylag magas értéke azt mutatja, hogy az üzleti szektor egészére, illetve döntő részére jellemző élénkülésről még messze nem beszélhetünk.

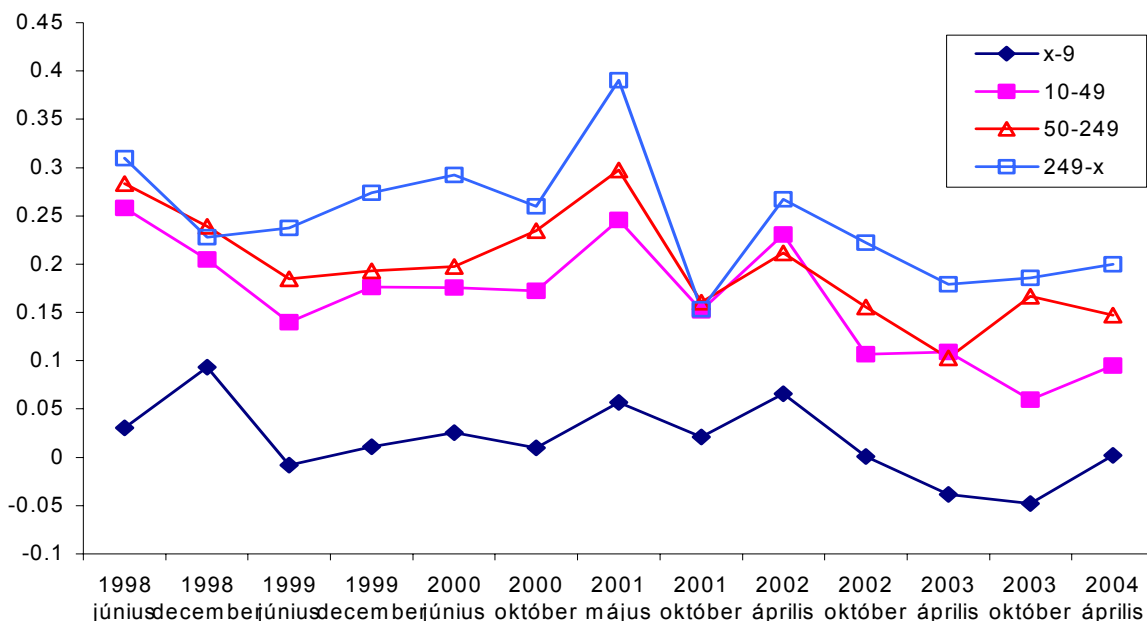
2.9.1. táblázat: A Konjunktúra Mutató statisztikái 1998-2004

Felvételek	Érték	Medián	Szórás	N
1998. június	0,236	0,267	0,395	1668
1998. december	0,196	0,200	0,382	1421
1999. június	0,178	0,153	0,395	1831
1999. december	0,203	0,233	0,414	1972
2000. június	0,213	0,267	0,405	1386
2000. október	0,199	0,200	0,417	1389
2001. május	0,304	0,333	0,372	1066
2001. október	0,142	0,133	0,387	1055
2002. április	0,222	0,200	0,393	1321
2002. október	0,150	0,167	0,385	1512
2003. április	0,118	0,133	0,430	1493
2003. október	0,124	0,133	0,451	1641
2004. április	0,138	0,133	0,434	1236
Felvételek összesen	0,185	0,200	0,409	18991

2.9.2. ábra: A GVI Vállalati Bizonytalansági Mutató (VBM) alakulása, 1998-2004

2.9.3 ábra: A GVI Konjunktúra Mutató alakulása a különböző nagyságú cégek körében, 1998-2004

A 2003 októberi konjunktúra felvétel eredményei (a GVI Konjunktúra Mutató és ennek összetevői) egyértelműen jelezték, hogy a magyar gazdaság túljutott a mélyponton. Jelenlegi, 2004 áprilisi felvételünk további adatokat szolgáltat ehhez: kismértékben tovább erősödött Konjunktúra Mutató értéke – ami az üzleti helyzet várható további javulását jelzi. Hozzá kell azonban tenni ehhez, hogy ez a javuló tendencia eléggé törékeny és lassú pozitív változást sejtet.

A 2004 áprilisi felmérés eredményei több változó tekintetében is eltérnek a korábbi felmérésektől, ha magyarázó változóként a vállalatok tulajdonosi típusát tekintjük. Az elmúlt felvételek alkalmával jellemzően a többségi külföldi tulajdonossal rendelkező vállalatok tervezték a legtöbb alkalmazott felvételét, az összes beruházás növelését, valamint a konjunktúra mutató is ezen vállalatok körében volt a legmagasabb. A jelenlegi felmérés alkalmával azonban azok a vegyes tulajdonú vállalatok, ahol a belföldi tulajdonos többségben van, pozitívabb várakozásokat fogalmaztak meg a következő hat hónapra vonatkozóan. Az eltérés okai között szerepelhet az Európai Unióhoz történő csatlakozás is, hiszen pont e vállalatcsoport helyzete fog leginkább kedvezően megváltozni a csatlakozás hatására.

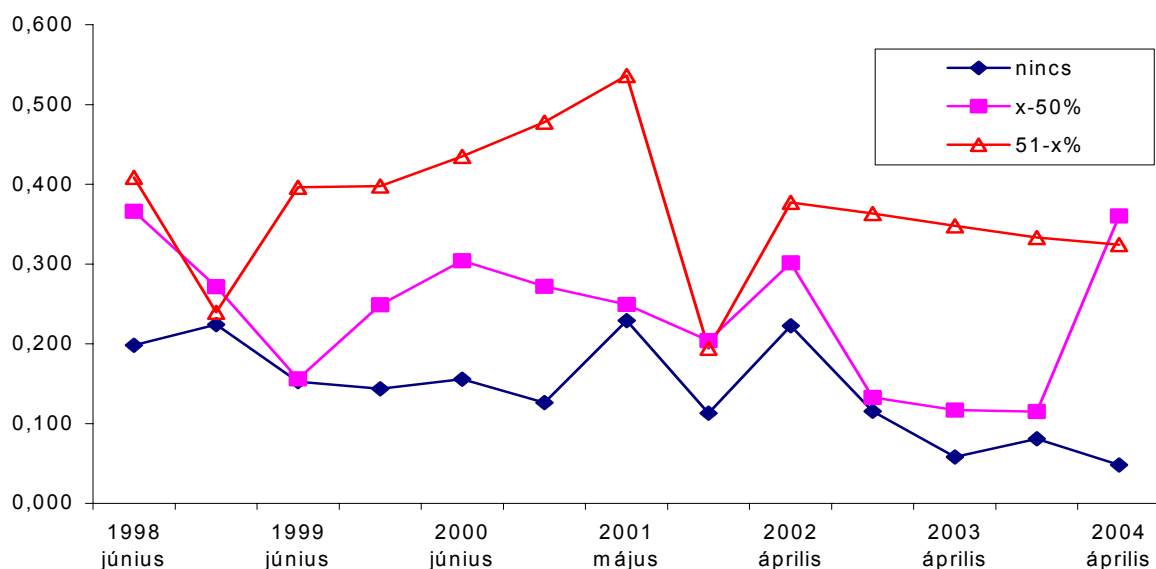
A konjunktúra mutató (GVI KM) értéke a legmagasabb az iparban és az építőiparban, alacsonyabb a szolgáltatásoknál, az utóbbin belül legalacsonyabb a szállításban és némileg javult az idegenforgalomban. A legnagyobb különbséget a cégek tulajdonosi típusai között lehet megfigyelni: a részben, vagy egészben külföldi tulajdonban lévő cégeknél jóval magasabb értéket kapunk, mint a tisztán magyar tulajdonban lévőknél (4.3. ábra). Radikálisan javultak a részben külföldi tulajdonban lévő cégek várakozása a legutóbbi felvétel (2003 október) óta. A nagy cégek, valamint a mikrovállalkozások kilátásai javultak, míg a közepes cégeké némileg romlott az elmúlt félévben.

A GVI Konjunktúra Mutató részletesebb vizsgálata szerint a magyar üzleti szektor javuló kilátásai az exportáló cégekhez köthetők: e cégcsoportban figyelhető meg 2003 első negyedéve óta folyamatos javulás – e cégcsoport helyzetértékelését követi a többi cég. A régiók közül a nyugat-, valamint közép-dunántúli régiók valamint az alföldi régiók cégeinek kilátásai javultak, míg Észak-Magyarországra továbbra is a romló kilátások a jellemzőek.

2.9.2. táblázat: A GVI Konjunktúra Mutató átlagos értékei a cégek különböző csoportjaiban, 1998-2004

Vállalati jellemző neve	Kategóriák	Konjunktúra Mutató értéke
Foglalkoztatottak száma (fő)	x-9	0,013
	10-49	0,162
	50-249	0,197
	250-x	0,245
Külföldi tulajdon aránya (%)	Nincs	0,139
	x-50	0,238
	50-x	0,378
Export aránya az árbevételben (%)	Nincs export	0,136
	x-32	0,208
	33-66	0,246
	67-x	0,276

2.9.4. ábra: GVI Konjunktúra Mutató alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 1998-2004

Mellékletek / Annex

M1. A területi kamarák által megkeresett cégek száma

Területi kamarák	Megkeresett cégek száma
Bács-Kiskun	0
Békés	1190
Borsod-Abaúj-Zemplén	250
Budapest	1740
Csongrád	1728
Fejér	837
Győr-Moson-Sopron	500
Hajdú-Bihar	800
Heves	300
Jász-Nagykun-Szolnok	120
Komárom-Esztergom	380
Nógrád	759
Pécs-Baranya	1341
Pest	600
Somogy	506
Szabolcs-Szatmár-Bereg	800
Tolna	250
Vas	290
Veszprém	415
Zala	125
Dunaújváros	150
Nagykanizsa	Na
Sopron	na
Összesen	13081

(1): a válaszadók száma és megoszlása
na: nincs adat

M2. Az elemzésben használt mutatók definíciója

Egyenleg

A kérdésekre adott válaszokat az un. *egyenleg* (relatív index) alapján értékeljük, amely a pozitív és a negatív válaszok egyszerű kivonásával állítható elő. Az egyenleg értékei azt mutatják meg, hogy a pozitív válaszok aránya mennyivel haladja meg a negatív válaszok arányát. Abban az esetben használjuk ezt a mutatót, ha a kérdésekre három válasz volt adható: 1) 'jó' vagy 'javul' vagy 'nő'; 2) 'kielégítő' vagy 'változatlan', vagy 'nem változik'; 3) 'rossz' vagy 'csökken', vagy 'csökkeni fog'.

Korrigált egyenleg

Abban az esetben, ha az adott kérdésre nem csak az előbb felsorolt módon lehetett válaszolni, hanem a „nincs” válasz is lehetséges volt, *korrigált egyenleget* (korrigált relatív index) számítunk. Így jártunk el a megrendelések, a gépi- és az ingatlan beruházások esetében. Például a gépberuházások volumenére irányuló kérdésnél azon vállalatok 'nincs' választ adtak, amelyeknél egyáltalán nem volt, vagy nem terveztek gépberuházásokat. A korrigált egyenleget (*KE*) azért számoljuk, hogy e válaszok súlyának változását is figyelembe vehessük a későbbiekben. A korrigált egyenleget a következő képlettel kapjuk:

$$\text{Ha } a > c, \text{ akkor } KE = (a - c) * ((100 - n)/100)$$

$$\text{Ha } a < c, \text{ akkor } KE = (a - c) * (n/100)$$

$$\text{és } a + b + c + n = 100$$

Ahol:

- a = 'növekszik' válaszok,
- b = 'nem változik' válaszok,
- c = 'csökken' válaszok
- n = 'nincs' válaszok aránya.

GVI Vállalati Bizalmi Index (GVI VBI)

Az egyes kérdésekre adott válaszokból összefoglalóan kibontakozó általános konjunkturális helyzetet egy összevont (kompozit) konjunktúra-indexben (*GVI Vállalati Bizalmi Index*) foglaljuk össze, amelyet az egyes kérdésekre adott válaszok egyenlegeinek súlyozott átlagából képezzük a következő képlet alapján:

$$VBI = 0,1 \cdot UHJ + 0,2 \cdot UHV + 0,1 \cdot VJJ + 0,2 \cdot VJV + 0,2 \cdot MSV + 0,1 \cdot BGV + 0,1 \cdot BEV \quad (1)$$

Ahol:

UHJ = Üzleti helyzet jelenleg

UHV = Várható üzleti helyzet a következő hat hónapban

VJJ = A vállalkozás jövedelmezősége jelenleg

VJV = A vállalkozás várható jövedelmezősége a következő hat hónapban

MSV = Megrendelések várható alakulása a következő hat hónapban

BGV = gépberuházások volumenének alakulása a következő hat hónapban

BEV = építési beruházások volumenének alakulása a következő hat hónapban

Az egyes elemi mutatókat az alábbi módon definiáljuk:

Elemi mutató neve	Kategóriák	A kategória kódolása (értéke)
Üzleti helyzet jelenleg (UHJ)	jó	1
	kielégítő	0
	rossz	-1
Az üzleti helyzet a következő 6 hónapban (UHV)	Javul	1
	Nem változik	0
	romlik	-1
A vállalkozás jövedelmezősége jelenleg (VJJ)	jó	1
	kielégítő	0
	rossz	-1
A vállalkozás jövedelmezősége a következő 6 hónapban (VJV)	Javulni fog	1
	nem változik	0
	Romlani fog	-1
A megrendelések volumene a következő 6 hónapban várhatóan (MSV)	Nőni fog	1
	Azonos lesz	1/3
	Csökkenni fog	-1/3
	Nincs	-1
Gépberuházások volumene az előző évhez képest várhatóan (BGV)	Nő	1
	Változatlan	1/3
	Csökken	-1/3
	Nincs	-1
Építési beruházások volumene az előző évhez képest várhatóan (BEV)	Nő	1
	Változatlan	1/3
	Csökken	-1/3
	Nincs	-1

GVI Konjunktúra Mutató (GVI KM)

Tartalmilag a GVI VBI-t képezhetjük úgy is, ha az egyes kérdésekre adott vállalati válaszokat súlyozzuk meg az (1) egyenletben megadott súlyokkal, majd ezek átlagát képezzük:

$$km_i = 0,1 * uhj_i + 0,2 * uhv_i + 0,1 * vjj_i + 0,2 * vjv_i + 0,2 * msv_i + 0,1 * bgv_i + 0,1 * bev_i \quad (2)$$

Ahol jobb oldalon a konjunktúra mutató számításánál tekintetbe vett indikátorok szerepelnek, az i index az i cégnek egyes indikátorokra adott válaszait, km_i a konjunktúra mutatónak az i cégnél kapott elemi értékét jelenti ($i = 1 \dots n$), ahol n a cégek száma. Egy kiválasztott n elemű cégcsoportnál a Konjunktúra Mutató értéke a vállalati értékek átlagaként adódik:

$$KM_n = \frac{\sum_{i=1}^n km_i}{n} \quad (3)$$

Ekkor más skálán ugyan, de a GVI VBI mozgását leképező mutatóhoz jutunk.

Az egyes részmutatók definíciójának megfelelően elméletileg $-1 \leq KM \leq 1$ ahol -1 a legkedvezőtlenebb üzleti helyzetet 1 pedig a legkedvezőbb üzleti helyzetet jelenti.

Természetesen KM tapasztalati értékénél előfordulhat, hogy még a legmélyebb válság esetén sem közelíti meg a -1-es értéket, illetve a kimagaslóan gyors ütemű fellendülés esetén sem ér el a KM +1-et. Ezért a KM tapasztalatai értékeinek pontos értelmezése csak hosszabb, több konjunktúra ciklust tartalmazó idősor esetében lehetséges. A KM 1998-2002 között 0,14 volt, 0,26-os szórás mellett (lásd az M2.1 ábrát).

GVI Vállalati Bizonytalansági Mutató (GVI VBM)

A VBM nem más, mint egy n elemű cégcsoport esetében a konjunktúra mutató szórása (σ_n):

$$VBM_n = \sigma_{KMn} \quad (4)$$

A VBM azt mutatja, hogy mennyire egyöntetű a cégek véleménye saját konjunkturális helyzetükről. Nagymértékű eltérés (nagy szórás) arra utal, hogy a cégek ellentmondásos információk alapján, illetve egymásnak ellentmondó reálindikátorokat figyelembe véve, azaz nagyfokú bizonytalanság közepette alakítják ki véleményüket. Ha egyöntetűbb a cégek helyzetmegítélése, akkor ez arra utal, hogy egyértelmű és könnyen értelmezhető reál mutatókra alapozva tudják kialakítani véleményüket, azaz kisebb mértékű a vállalati szféra bizonytalansága.

M3. Fontosabb vizsgált mutatók egyenlegének alakulása 1998-2004, %

M3.1.: A GVI Vállalati Bizalmi Index és annak összetevői (súlyozatlan adatok), 1998-2004

Felvételek	Jelenlegi üzleti helyzet	Várható üzleti helyzet	Megrendelések várható alakulása	Jelenlegi jövedelmezőség	Várható jövedelmezőség	Várható beruházási aktivitás	GVI Bizalmi Index
1998/1	8,3	16,5	24,8	-11,4	9,2	11,6	12,1
1998/2	14,7	9,9	26,2	-0,8	9,4	13,7	13,2
1999/1	6,3	13,6	8,5	-9,3	5,7	7,0	6,7
1999/2	10,0	6,8	16,9	-6,8	7,4	9,2	8,4
2000/1	8,9	15,4	17,4	-6,8	6,1	7,5	9,5
2000/2	10,6	6,1	20,0	-6,2	4,8	9,1	8,4
2001/1	6,3	22,5	25,8	-9,5	14,7	10,2	14,3
2001/2	6,9	5,3	5,5	-9,4	8,0	11,4	5,8
2002/1	1,3	20,9	24,7	-14,6	16,5	10,2	13,1
2002/2	4,2	9,7	9,0	-10,6	0,6	7,6	4,7
2003/1	-8,1	4,3	13,6	-19,7	5,3	5,9	3,0
2003/2	3,3	4,6	7,1	-11,7	-2,8	6,3	2,2
2004/1	-1,2	6,7	14,5	-14,1	6,0	8,1	5,5

M3.2.: A GVI Vállalati Bizalmi Index és annak összetevői (súlyozott adatok), 1998-2004

Felvételek	Jelenlegi üzleti helyzet	Várható üzleti helyzet	Megrendelések várható alakulása	Jelenlegi jövedelmezőség	Várható jövedelmezőség	Várható beruházási aktivitás	GVI Bizalmi Index
1998/1	20,1	23,5	34,6	-0,4	16,4	14,4	19,8
1998/2	21,8	10,4	25,9	2,2	11,1	12,4	14,4
1999/1	14,8	18,6	9,6	-3,9	14,5	6,1	10,9
1999/2	17,7	12,2	24,0	-1,0	13,8	11,9	14,0
2000/1	19,3	18,7	28,0	2,2	12,9	8,8	15,8
2000/2	20,6	8,9	30,6	2,2	10,1	11,2	14,4
2001/1	21,6	27,0	34,5	5,8	27,4	16,4	23,8
2001/2	13,6	7,1	10,2	-7,8	11,8	5,8	7,6
2002/1	10,1	23,0	27,3	-10,6	19,4	7,3	15,3
2002/2	8,0	15,3	17,8	-10,1	5,3	6,7	8,8
2003/1	0,5	10,1	18,1	-16,4	4,2	7,5	6,4
2003/2	10,1	10,1	14,9	-5,7	1,8	4,6	6,7
2004/1	9,9	11,7	13,6	-1,2	2,2	9,7	8,3

M3.3.: Az egyéb mutatók alakulása, 1998-2004

Felvételek	Összes értékesítés várható alakulása	Export várható alakulása	Belföldi értékesítés várható alakulása	Átlagos kapacitás-kihasználás	Létszám várható alakulása	Belföldi árak várható alakulása	Export árak várható alakulása	Várható kapacitás-kihasználtság
1998/1	29,4	30,6	12,1	76,6	6,7	36,6	-13,8	30,5
1998/2	29,7	20,6	18,0	78,4	1,9	48,7	-14,6	16,1
1999/1	12,2	8,7	-0,5	76,1	-2,9	67,5	2,6	12,3
1999/2	24,8	19,3	16,8	76,4	-4,8	82,8	-9,3	22,5
2000/1	27,4	34,1	17,9	77,1	3,6	75,7	-15,6	24,0
2000/2	36,9	32,9	25,7	78,9	0,0	86,9	-12,4	16,9
2001/1	33,5	38,7	22,1	77,7	6,4	62,6	-13,8	34,2
2001/2	19,5	12,1	15,5	76,6	-12,4	70,8	3,2	17,6
2002/1	10,0	-5,3	11,2	75,5	6,5	51,8	0,4	23,2
2002/2	10,9	-2,4	10,5	76,6	-5,4	62,9	-3,1	15,1
2003/1	-4,9	-2,4	-3,5	74,9	-11,1	49,5	-9,2	19,8
2003/2	13,3	-1,3	10,3	77,6	-11,1	65,4	8,7	5,5
2004/1	11,2	4,1	4,3	75,6	-8,0	55,5	10,9	20,5

A VÁLASZADÁS ÖNKÉNTES! A KÉRDŐÍV KITÖLTETHŐ A MEGYEI KAMARÁK HONLAPJÁN VAGY a www.gvi.hu -n

X1. TEÁOR: (4 jegyű) Megye

Vállalkozás neve:

Irányítószám: Település neve:

Utca: házsám:

Az Ön neve:

Telefon, körzetszám: telefonszám: E-mail:

Válaszát a kódszám beírásával jelölje! Ha az adott kérdés az Ön cégére nem vonatkozik a kódkockát hagyja üresen.

X2. A vállalkozás tagja-e a Kereskedelmi és Iparkamarának? 1 – igen 2 – nem

X3. Gazdálkodási forma: 1 – egyéni vállalkozás 2 – Bt 3 – Kft 4 – Rt
5 – szövetkezet 6 – Egyéb

X4. Külföldi tulajdoni hányad: %

X5. A foglalkoztatottak állományi létszáma: fő

X6. A cég nettó árbevétele hozzávetőleg 2003-ban, millió forintban : mFt

A1. A cég jelenlegi üzleti helyzete: 1 – jó 2 – kielégítő 3 – rossz

A2. Az értékesítés volumene az elmúlt 6 hónapban az előző év azonos időszakához viszonyítva:

A2.1 összesen: 1 – nőtt 2 – azonos maradt 3 – csökkent

A2.2 belföldön: 1 – nőtt 2 – azonos maradt 3 – csökkent 4 – nem volt

A2.3 külföldön: 1 – nőtt 2 – azonos maradt 3 – csökkent 4 – nem volt

A3. Az export részaránya az értékesítésben 2003-ban: %

FIGYELEM! Az építőiparban exportnak számít a külföldi munkavégzés, az idegenforgalomban külföldi beutazó vendégek fogadása!

A4. A cég üzleti tevékenységét az elmúlt 6 hónapban különösen a következők akadályozták:
(Három válasz adható)

1 – kapacitás hiány 2 – tőke/pénzhiány 3 – munkaerő/szakember-hiány

4 – kereslet hiány 5 – anyagihiány 6 – külpiazi értékesítési problémák

7 – Egyéb, éspedig:.....

A5. **A kapacitás-kihasználtság mértéke jelenleg körülbelül:**

 %

A5.1 **A kapacitás-kihasználtság az elmúlt 6 hónapban:**

1 – nőtt 2 – azonos maradt 3 – csökkent

A6. **A vállalkozás jövedelmezősége jelenleg:** 1 – jó 2 – kielégítő 3 – rossz

A7. **A beruházások volumene az elmúlt 6 hónapban az előző év azonos időszakához képest:**

1 – nőtt 2 – nem változott 3 – csökkent 4 – nem volt

A8. **Az Önök cégénél idén átlagosan hány százalékkal emelkednek a bruttó bérek?**

 %

B1. **A cég üzleti helyzete a következő 6 hónapban az előző év azonos időszakához képest:**

1 – javul 2 – nem változik 3 – romlik

B2. **Az értékesítés volumene a következő 6 hónapban az előző év azonos időszakához képest:**

1 – nőni fog 2 – nem változik 3 – csökkenni fog

B3. **A cégnél a foglalkoztatottak létszáma a következő 6 hónapban az előző év azonos időszakához képest:**

1 – növekszik 2 – nem változik 3 – csökken

B4. **Az értékesítési árak belföldön a következő 6 hónapban várhatóan:**

1 – az inflációnál jobban nőnek, 2 – az inflációval azonos mértékben nőnek,
 3 – az inflációnál kevésbé nőnek, 4 – nem változnak, 5 – csökkennek

B5. **Az értékesítési árak külföldön a következő 6 hónapban várhatóan:**

1 – növekednek 2 – nem változnak 3 – csökkennek

B6. **A megrendelések volumene a következő 6 hónapban várhatóan...**

B6.1. **összesen:** 1 – nő 2 – azonos lesz 3 – csökken 4 – nincs

B6.2 **belföldön:** 1 – nő 2 – azonos lesz 3 – csökken 4 – nincs

B6.3 **külföldön:** 1 – nő 2 – azonos lesz 3 – csökken 4 – nincs

B7. **A cégnél a beruházások volumene a következő 6 hónapban az előző év azonos időszakához képest várhatóan:** 1 – nő 2 – változatlan marad 3 – csökken 4 – nem lesz

EZEN BELÜL:

B7.1 **Gépberuházás:** 1 – nő 2 – változatlan 3 – csökken 4 – nincs

B7.2 **Építési beruházás:** 1 – nő 2 – változatlan 3 – csökken 4 – nincs

B8. **A tervezett beruházások fő motivációja:**

1 – expanzió (kapacitásbővítés, új telephely, stb.)
 2 – korszerűsítés (technológiai újítás, termékszerkezet-váltás, innováció)
 3 – környezetvédelem

B9. **A kapacitás-kihasználtság a következő 6 hónapban:**

1 – nőni fog 2 – azonos marad 3 – csökkenni fog

B10. **A vállalkozás jövedelmezősége a következő 6 hónapban:**

1 – nőni fog 2 – azonos marad 3 – csökkenni fog

C1. **Jelenleg van-e a cégének forgóeszköz hitele?** 1 – van 2 – nincs

C2. **Jelenleg van-e a cégének hosszú lejáratú hitele?** 1 – van 2 – nincs

- C3. **HA VAN A CÉGÉNEK FORGÓESZKÖZ HITELE, ÉS / VAGY HOSSZÚ LEJÁRATÚ HITELE** akkor írja be az alábbi táblázat megfelelő rovatába, hogy milyen devizában, milyen átlagos kamat mellett törlesztik ezeket a hiteleket, és mekkora ezek állománya az adott valutában?

	FORGÓESZKÖZ HITEL:		HOSSZÚ LEJÁRATÚ HITEL:	
	átlagos kamatláb	állomány nagysága	átlagos kamatláb	állomány nagysága
a. forintban?	%	ezer HUF	%	ezer HUF
b. euroban?	%	ezer EUR	%	ezer EUR
c. egyéb deviza, és pedig:.....	%	ezer.....	%	ezer... ..

- C4. Véleménye szerint a 12,25%-os jegybanki alapkamat mennyire befolyásolja az Ön cégének rövid és hosszúlejáratú hitelfelvételi lehetőségeit? Oszályozzon az iskolai osztályzathoz hasonlóan: az 1-es jelentse, hogy egyáltalán nem befolyásolja, az 5-ös pedig, hogy ez jelentősen befolyásolja a cég hitelfelvételi lehetőségeit. Természetesen a közbülső osztályzatokat is használhatja!

- C5. A kérdőívet hogyan töltötte ki? 1 – nyomtatott formában (fax, posta) 2 – e-mailen töltötte ki

Köszönjük, hogy kitöltötte kérdőívünket!

A kitöltött kérdőívet csatolva küldje vissza a gvi@gvi.hu e-mail címre!

Válaszait bizalmasan kezeljük. Csak összesítve, statisztikai módszerekkel dolgozzuk fel! Segítségét azzal is szeretnénk megköszönni, hogy **május 18-ig** megküldjük Önnek a felmérés országos értékelésének rövid összefoglalóját.